

Гарчиг

1.	ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	2
1.2.	Төслийн товч танилцуулга	2
1.3.	Уурхайн календарьчилсан төлөвлөгөө	3
1.4.	Уурхайн ажиллах горим	3
1.5.	Уулын ажлын төлөвлөгөө.....	3
1.6.	Ил уурхайн ашиглалтын систем	3
1.7.	Баяжуулах технологи	5
2.	БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА	9
2.1.	Цаг уур, уур амьсгал	9
2.2.	Гадаргын ус	9
2.3.	Хөрсний төлөв байдал	10
2.4.	Ургамлан бүрхэвч	11
2.5.	Бүрэгхангай сумын нийгэм эдийн засгийн судалгаа	11
3.	ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	13
4.	БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ	14
5.	СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ.....	15
5.1.	Ордын ашиглалтын үед сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	15
5.2.	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	19
5.3.	Нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	19
5.4.	Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө	19
5.5.	Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө	20
5.6.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	21
6.	ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР	22
6.1.	БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө	24

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1.	Төслийн талбайн координат цэг.....	2
Хүснэгт 2.	Календарьчилсан төлөвлөгөө	3
Хүснэгт 3.	(ХШ 967-968)-ын хооронд дахь ашиглалтын технологийн схем	4
Хүснэгт 4.	(ХШ 969-971a)-ын хооронд дахь ашиглалтын технологийн схем	4
Хүснэгт 5.	Ил уурхайн үндсэн хэмжээс	5
Хүснэгт 6.	Ажиллах горим.....	6
Хүснэгт 7.	Хөрсний химийн үндсэн шинж	11
Хүснэгт 8.	Хөрсний механик бүрэлдэхүүн	11
Хүснэгт 9.	Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээний нэгдсэн дүн.....	13
Хүснэгт 10.	Ордын ашиглалтын үед сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө.....	15
Хүснэгт 11.	Нөхөн сэргээлтийн зардал	19
Хүснэгт 12.	Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө	19
Хүснэгт 13.	Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө	20
Хүснэгт 14.	Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний зардал.....	21
Хүснэгт 15.	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн зардал.....	23
Хүснэгт 16.	БОМТ тайлагнах төлөвлөгөө.....	24
Хүснэгт 17.	БОМТ-ний нийт зардал.....	25

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1.	Төслийн талбайн байршил	2
Зураг 2.	Драгын олборлолт	4
Зураг 3.	Уурхайн дэвсгэр зураг.....	5
Зураг 4.	Угаах үйлдвэр-1 баяжуулах технологийн схем	6
Зураг 5.	Угаах үйлдвэр-2 баяжуулах технологийн схем	7
Зураг 6.	Угаах болон цэвэршүүлэх далан	8

1. ТӨСЛИЙН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

1.1. Төслийн ерөнхий мэдээлэл

Төсөл хэрэгжүүлэгч: “Гэрэлт шинэчлэл” ХХК

УБД: 9011071145, РД: 5046483

Төслийн нэр: “Бүрэг алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах” төсөл

Төслийн зорилго: Уул уурхайн үйлдвэрлэл хөгжүүлж алт олборлох

Ашигт малтмалын тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-021324

Төслийн талбайн байршил: MV-021324 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл бүхий талбай нь Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутаг Бүрэг хэмээх газар. Улаанбаатар хотоос баруун хойш 210-250 км-т, Бүрэгхангай сумаас 40 км-т тус тус байрлана.

Хүснэгт 1. Төслийн талбайн координат цэг

№	Уртраг	Өргөрөг
1	104° 20' 04.93"	48° 14' 40.82"
2	104° 20' 13.94"	48° 14' 49.83"
3	104° 20' 13.85"	48° 14' 56.88"
4	104° 20' 21.03"	48° 14' 56.92"
5	104° 20' 23.51"	48° 14' 59.04"
6	104° 20' 23.47"	48° 14' 02.12"
7	104° 20' 26.25"	48° 15' 02.12"
8	104° 20' 40.93"	48° 15' 16.82"
9	104° 20' 40.93"	48° 14' 40.82"

Зураг 1. Төслийн талбайн байршил

1.2. Төслийн товч танилцуулга

“Гэрэлт шинэчлэл” ХХК нь Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт орших Бүрэг нэртэй газар нь MV-021324 дугаартай 43.1 га газар бүхий ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй болно. Уг орд газар нь Улаанбаатар хотоос баруун хойд зүгт 210-250 км, Бүрэгхангай сумын төвөөс зүүн зүгт 40 км-т байрладаг.

Бүрэг нэртэй алтын шороон ордын нөөцийг ЭБМЗ-ийн 2014 оны 07-р сарын 09-ний ХХ-

12-17 тоот дүгнэлт, АМГТГ-ын даргын 2014 оны 8-р сарын 04-ний н-132 тоот тушаалаар ашигт малтмалын улсын нэгдсэн нөөцөд бүртгэхдээ нөөцийг зүсэлтийн аргаар хүлээн авсан. Харин ЭБМЗ-ийн 2019 оны 06-р сарын 27-ны Т/19-11-03 тоот дүгнэлт, АМГТГ-ын даргын 2019 оны 08-р сарын 02-ны т/117 тоот тушаалаар хүлээн авсан ТЭЗҮ-д үйлдвэрлэлийн нөөцийн тооцоог блокийн аргаар боловсруулсан байна.

Цаашид үйлдвэрлэлийн нөөцийн тооцоог ТЭЗҮ-д тусгагдасны дагуу тооцоолон төлөвлөсөн. 2022 оны олборлолтын үеийн дундаж бохирдол 3.418 %, хаягдал 4.89 % -тайгаар олборлоно.

2022 он ТЭЗҮ батлагдаснаас хойшхи ашиглалтын 1-р жилд хамаарна. 2022 онд 2022 онд тус ордын С-1, С-2, С-3, В-20-1, В-20-2, В-20-3 блокуудыг бүрэн олборлож дуусах бол С-1-1 блокийн 61.5 %-ийг ашиглана. С-1-1 блокийн үлдэгдэл хэсгийг 2023 онд ашиглана. 2022 онд ашиглалтын хаягдалгүйгээр олборлолтын үйл ажиллагаа явуулахаар төлөвлөсөн ба бохирдлын хувийг ашиглалтын блок тус бүрээр ТЭЗҮ-д тусгагдасны дагуу тооцлоо. 2022 онд уурхайгаас нийт 285.61 мян.м³ хөрс хуулж, 139.4485 мян.м³ элс /элсэн дэх металлын хэмжээ 22.1 кг/ олборлоно.

1.3. Уурхайн календарьчилсан төлөвлөгөө

Хүснэгт 2. Календарьчилсан төлөвлөгөө

№	Ашиглалтын хугацаа	Хөрс хуулалт, м ³	Элс олборлолт, м ³	Кхх, м ³ /м ³
1	2023-05 сар	50000	25000	2
2	2023-06 сар	50000	23390	2.14
3	2023-07 сар	50000	25000	2
4	2023-8 сар	50000	25000	2
5	2023-9 сар	50000	25000	2
6	2023-10 сар	35600	15600	2.28
	Нийт	285600	139400	2.05

1.4. Уурхайн ажиллах горим

Уг орд нь 2023 оны 4-р сараас бэлтгэл ажил эхэлнэ. Уулын ажил хоногт 2 ээлжээр, ээлжийн үргэлжлэх хугацаа 10 цаг байна. 2025 оны 5-10-р саруудад хаалт нөхөн сэргээлтийн ажил хийнэ. Монгол улсын хөдөлмөрийн хуульд заасны дагуу жилд амрах баяр ёслолын хоног цаг тооцон хоног ажиллахаар тооцлоо.

1.5. Уулын ажлын төлөвлөгөө

Ашиглалтын нийт хугацаанд 130.5 мян.м³ хөрс хуулж, 150.0 мян.м³ элс олборлох ба хөрс хуулалтын итгэлцүүр 1.11 м³/м³ байна. 2023 оны 07 дугаар сараас уулын ажил эхлэх ба В-1 блокоос олборлолт явуулж эхэлсэн үргэлжлэн В-1 блок олборлож дуусгана.

1.6. Ил уурхайн ашиглалтын систем

Чулуулгийн физик, механик шинж чанар Ордын олборлолтын уул-техникийн нөхцөлийг тодорхойлох, элсний шинж чанарыг Ханлаб лабораторид өгч шинжлүүлсэн байдаг.

Орд нь нийт 8 блокоос бүрдэх бөгөөд ХШ-969-өөс ХШ-971а-ын хоорондох блокийн хөрс дунджаар 4.5-8м хүртэл бөгөөд тус блокуудыг авто тээвэртэй, дотоод овоолго үүсгэн ашиглана. ХШ-967 болон ХШ-968-ын хооронд дахь блокийн алт агуулсан элсний давхарга нь дунджаар 6м, 2.5-3.2 градусын налуутай, хэвтэш маягийн, зүүн хойно баруун урагш сунаж тогтсон шороон орд юм. Ордод өмнө нь драгаар олборлолт явуулж байсан.

Зураг 2. Драгын олборлолт

Хүснэгт 3. (ХШ 967-968)-ын хооронд дахь ашиглалтын технологийн схем

Ашиглалтын систем	Үндсэн ажил	Технологийн процесс
Автотээвэртэй дотоод овоолго	Хөрс хуулалт	Ухах
		Ачих
		Тээвэрлэх
		Овоолох (гадаад ба дотоод овоолго)
	Элс олборлох	Ухах
		Ачих
		Тээвэрлэх
		Угаах үйлдвэр

Хүснэгт 4. (ХШ 969-971а)-ын хооронд дахь ашиглалтын технологийн схем

Ашиглалтын систем	Үндсэн ажил	Технологийн процесс
Автотээвэртэй хөрс хуулалт болон драгын аргаар элс угаах	Хөрс хуулалт	Ухах
		Ачих
		Тээвэрлэх
		Овоолох (гадаад ба дотоод овоолго)
	Элс олборлох (драг)	Ухах
		Ачих
		Тээвэрлэх
		Угаах үйлдвэр

Ил уурхайн ашиглалтын системийн үндсэн хэмжээс

Ил уурхайн үндсэн хэмжээснүүдийг уурхайн тоног төхөөрөмж болон хүчин чадалд тулгуурлан сонгосон.

Доголын өндөр: Элсний бохирдлыг бага байлгах, ухаж ачих тоног төхөөрөмжийн

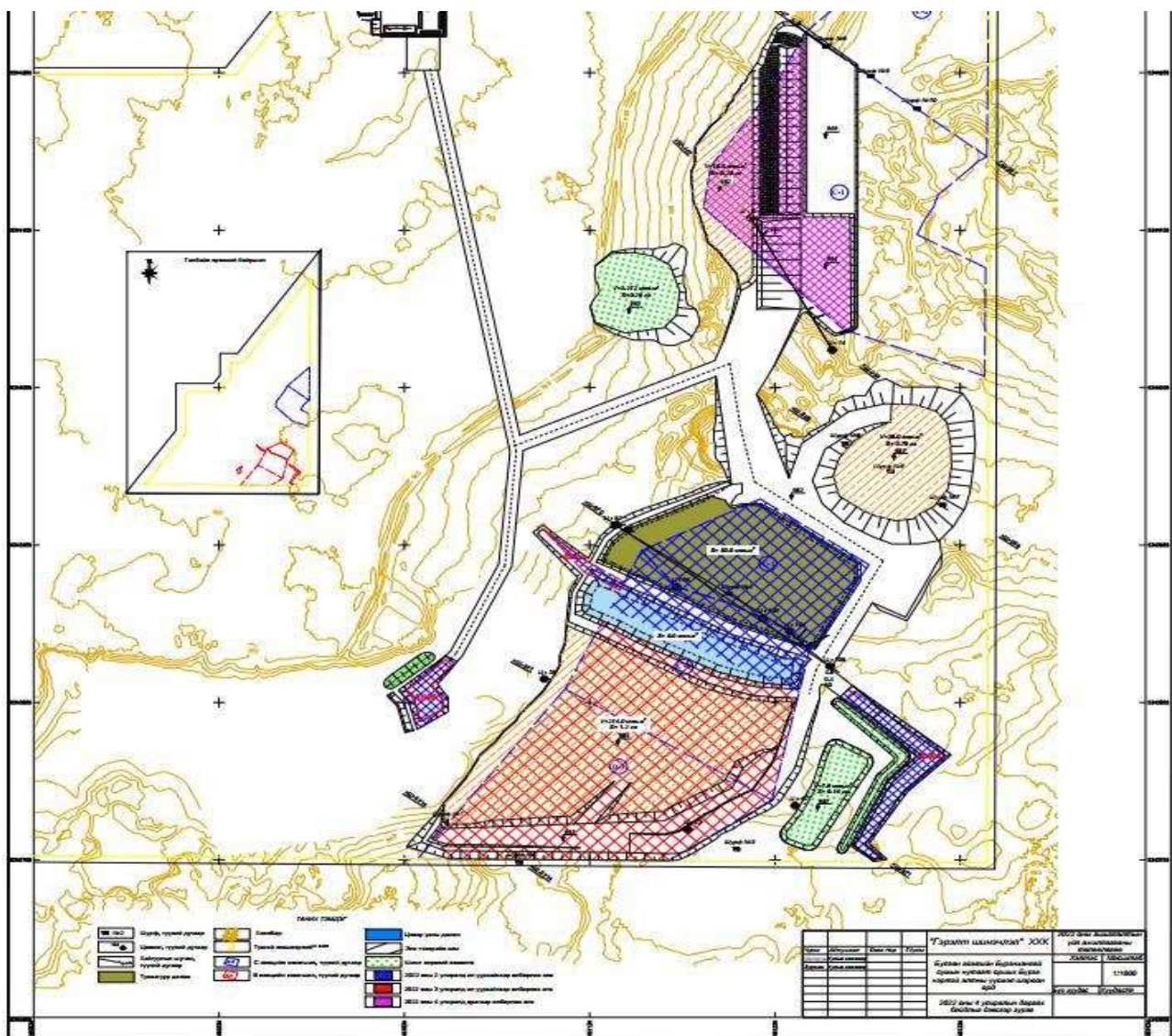
ажиллах нөхцөл зэргийг үндэслэн ил уурхайн ажлын доголын өндрийг Нд=2.5м байхаар сонгосон.

Ажлын доголын хажуугийн өнцөг: Ажлын доголын хажуугийн өнцгийг чулуулгийн шинж чанар, аюулгүй ажиллагаа зэргийг тооцож $\alpha=60$ градус байхаар сонгосон.

Ил уурхайн ерөнхий хажуугийн өнцөг: Уурхайн ашиглалтын технологийн элементүүд болох ажлын болон ажлын бус доголын өндөр ба доголын өнцөг, тээврийн ба аюулгүйн тавцангийн өргөн зэргийг тооцон уурхайн хажуугийн өнцгийг 45-50 градус байхаар сонголоо.

Хүснэгт 5. Ил уурхайн үндсэн хэмжээс

№	Үзүүлэлт	Хэмжих нэгж	Утга
1	Ажлын доголын өндөр	м	2.5
2	Ажлын бус доголын өндөр	м	5
3	Ажлын доголын хажуугийн өнцөг	Градус	60
4	Ажлын бус хажуугийн өнцөг	Градус	45-50
5	Замын өргөн	М	10
6	Замын налуу	Промил	80

Зураг 3. Уурхайн дэвсгэр зураг

1.7. Баяжуулах технологи

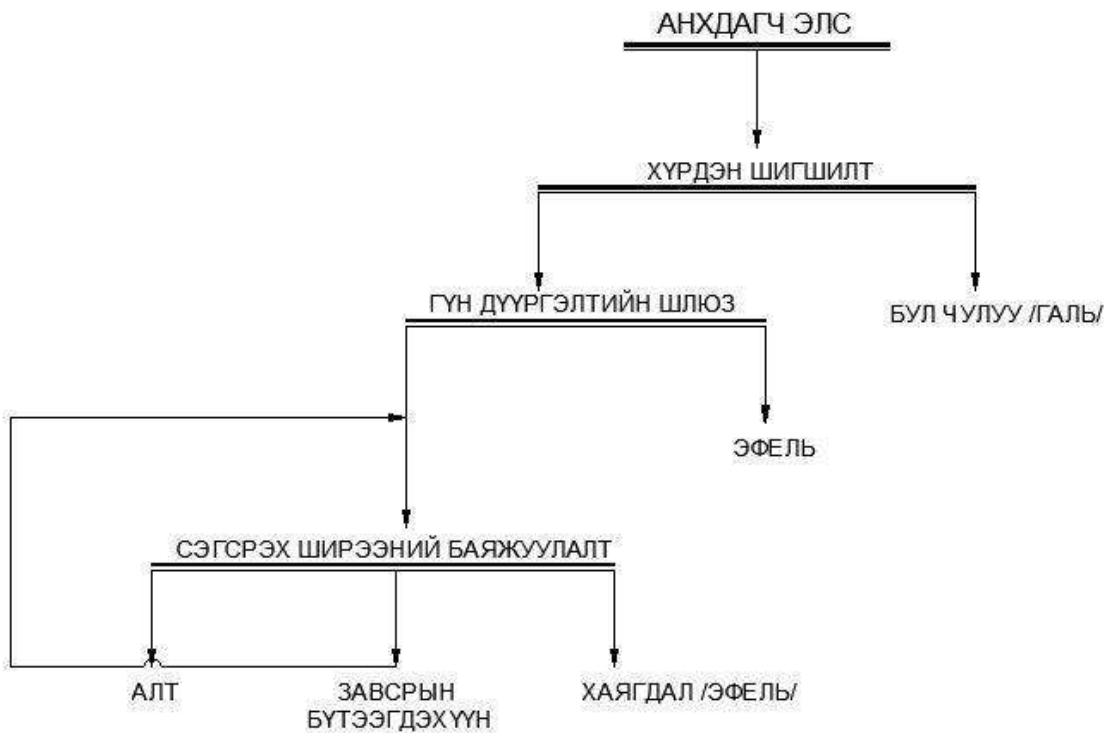
2023 оны ашиглалтын үйл ажиллагаандаа өмнөх онуудад ашиглаж байсан Геомаш-30 маркийн угаах төхөөрөмж, 6s-7.6 маркийн баяжуулах ширээ, Д-320 маркийн усны насос зэргийг ашиглана.

№	Үзүүлэлт	Үйлдвэр-1	Үйлдвэр-2
1	Төслийн ажиллах хуанлийн хоног	92	307
2	Төслийн засвар үйлчилгээний хоног	3	6
3	Төслийн нийт баяр ёслолын хоног	3	8
4	Төслийн нийт ажиллах бодит хоног	86	293
5	Хоногт ажиллах бодит цаг	20	20
6	Цагийн хүчин чадал, м ³ /цаг	50	54.4
7	Цагийн хүчин чадал, тн/цаг	82.5	89.8
8	Жилийн хүчин чадал, м ³ /жил	53,867.90	100,000

Баяжуулах технологийн горим

Угаах үйлдвэр-1

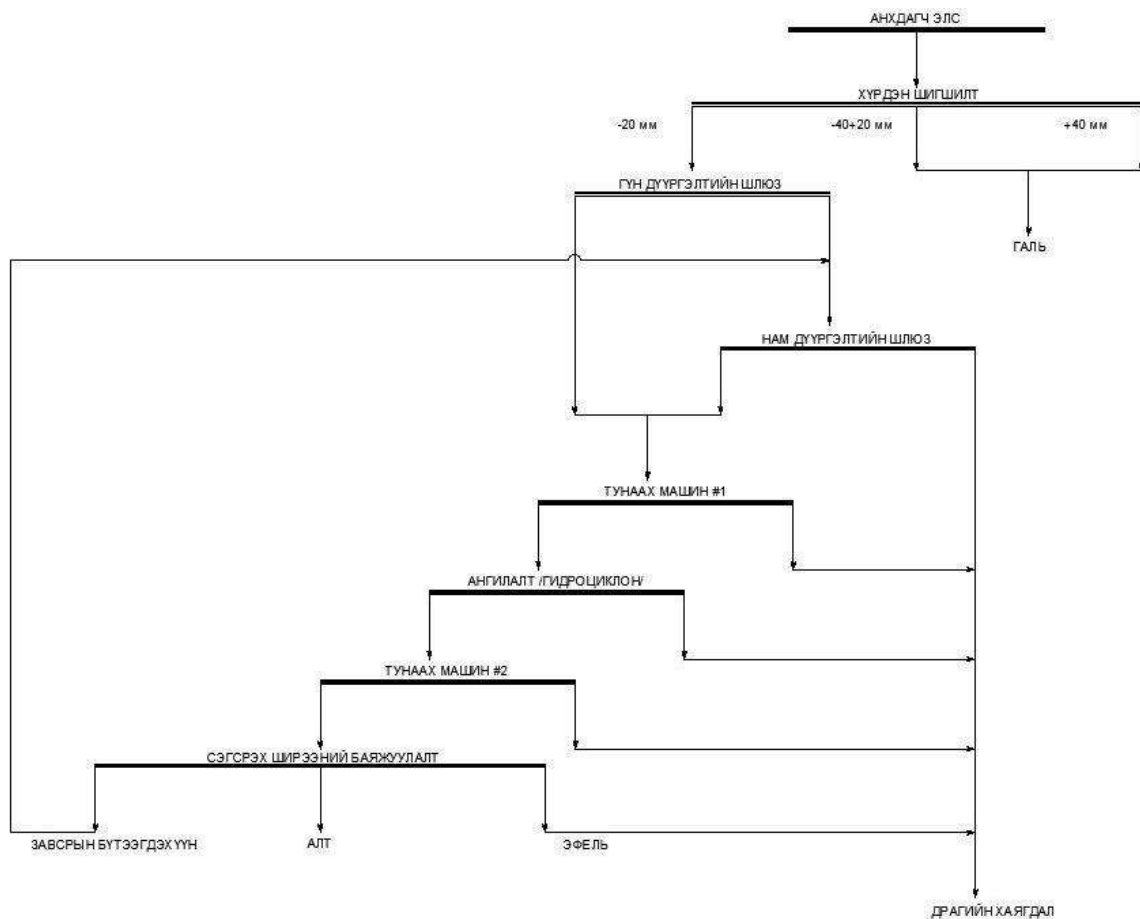
Скруббер бутарын угаан баяжуулах үйлдвэр нь хүрдэн шигшүүрээр 20 мм-ийн тороор ангилна. +20 мм-ийн ангиллын бүтээгдэхүүнийг галийн овоолгод хураана. -20 мм-ийн ангиллын бүтээгдэхүүн гүн дүүргэлтийн шлюзээр баяжуулна. Гүн дүүргэлтийн шлюз дээр тогтсон бүтээгдэхүүнийг сэгсрэх ширээгээр гүйцээн баяжуулна. Скруббер бутараар угаан баяжуулах технологийн схемийг харуулав.

Зураг 4. Угаах үйлдвэр-1 баяжуулах технологийн схем

Угаах үйлдвэр-2

Гүн болон нам дүүргэлтийн шлюзэн дээр тогтсон -20+8мм болон -8 мм ангиллын баяжмалыг тунаах машинаар дамжуулан сэгсрэх ширээгээр гүйцээн баяжуулна. Гүйцээн баяжуулахад ирсэн баяжмалыг баяжуулах ширээгээр баяжуулах ба ширээний завсрын бүтээгдэхүүнийг эргэлтийн ачаалал болгон өгнө. Баяжуулах ширээний баяжмалыг соронзон ялгагчаар ялган шлихийн алтыг авна. Гүйцээн баяжуулах үйлдвэрийн баяжуулах ширээний хаягдлыг драгийн хаягдалд нийлүүлэн дотоод овоолго болгон хаяна. Элс угаан баяжуулах технологийн схемийг харуулав.

Зураг 5. Угаах үйлдвэр-2 баяжуулах технологийн схем

Хаягдлын нуур

Хаягдлын усан сангийн эзлэхүүнийг тооцохдоо угаан баяжуулах цехийн үйл ажиллагааг тасралтгүй 2 хоног хангах боломжийг бүрдүүлэхээр төлөвлөсөн. Технологийн усны хоногийн хэрэглээ 3901.8 м^3 бөгөөд $37,050 \text{ м}^3$ эфель хуримтлагдах бөгөөд сангийн багтаамж нь

$$V_{\text{усан сан}} = W_{\text{ус}} * 2 = 3901.8 * 2 = 7803.7 \text{ м}^3 + 37050 = 44853.7 \approx 50000 \text{ м}^3$$

цэвэр усны хоногийн хэрэглээ нь 585.3 м^3 бөгөөд цэвэр усны сангийн багтаамж нь –ээс багагүй байх шаардлагатай.

$$V_{\text{цэвэр ус}} = W_{\text{цэвэр ус}} * 2 = 585.3 * 2 = 1170.6 \approx 2,000 \text{ м}^3$$

Тунаах болон цэвэршүүлэх далан

Эндээс үзэхэд үйл ажиллагаа явагдах 1 жилийн хугацаанд хаягдлын нуурын багтаамж хангалттай хүрэлцэхээр байна. Уурхайн талбайд үер борооны ус орж ирэхээс хамгаалан хамгаалалтын суваг байгуулж уг сувгийг эргэлтийн усан сангийн далантай холбож үерийн усыг уурхайд ашиглах боломжтой.

Зураг 6. Угаах болон цэвэршүүлэх далан

Үйлдвэрийн бүтэц ба дэд бүтэц

Үйлдвэрийн бүрэлдэхүүн нь тус ордоос элс олборлох, тээвэрлэх технологи болон түүний үйл ажиллагааг хэвийн явуулах, төлөвлөсөн хүчин чадлыг бүрэн эзэмших нөхцөл, үйл ажиллагаагаар тодорхойлогдоно. Тус уурхай нь дараах хэсгүүдээс бүрдэнэ.

- ✓ Ил уурхай
- ✓ Элс угаан баяжуулах хэсэг
- ✓ Захиргаа, ажилчдын байрууд
- ✓ Цахилгаан хангамж /дизель станц/
- ✓ Усан хангамж /гүний худаг/
- ✓ Засварын газар
- ✓ Хоолны газар /сэндвич барилга/
- ✓ Тэсрэх материалын болон бусад агуулахууд
- ✓ Уурхай орчмын замууд зэрэг объектууд багтана.

Хүний нөөцийн хувьд орон нутгийн ажилчдыг ажлын байраар хангах бодлогыг эхний ээлжид авч үзэх ба орон нутгийн иргэдэд сургалтын тэтгэлэг олгох, мэргэжил дээшлүүлэх сургалт зохион байгуулах, дадлагажуулах хөтөлбөрийг хэрэгжүүлнэ.

2. БАЙГАЛЬ ОРЧИН, НИЙГЭМ ЭДИЙН ЗАСГИЙН ТӨЛӨВ БАЙДЛЫН ТОВЧ ТАНИЛЦУУЛГА

2.1. Цаг уур, уур амьсгал

Улирлын уур амьсгалын нөхцлөөр хавар намар, өвөл зуны үргэлжлэх хугацаа хосоороо ойролцоо байгаа нь эх гэзрын уур амьсгалын хахир ширүүн шинжийг илтгэж байна. Жилийн улирлын хугацаа нь тухайн үеийн цаг агаар бүрэлдэн бий болох онцлогоос хамааран зохих хэлбэлзэлтэй байх боловч жилээс жилд 5-7 хоногоос илүү хэлбэлзэхгүй.

Ашиглалтын талбай орчмын орд ашиглах газрын орчимд уур амьсгал бүрдүүлэгч үндсэн хүчин зүйлийн нэг нарны цацраг, нарны гийгүүлэх үргэлжлэх хугацаа нь орон нутгийн онцлогтой боловч бүсийн горимыг дагадаг. Жилдээ хэвтээ гадарга дээр 2850 мДж/м² шулуун цацраг, 4900 мДж/м² орчим нийлбэр цацраг ирж, нарны өндөр хамгийн бага байх өвлийн сар өдрүүдэд бага (нийлбэр цацраг 12 дугаар сард 150 мДж/м²) байснаа алгуур нэмэгдэж 5-6 дугаар сард нийлбэр цацраг 560-690 мДж/м² болтлоо өсч улмаар үүлшил, нарны өндөртэй уялдан буурч намар өвлийн горимд шилжиж байдаг нь аливаа аж ахуйн ажлын онцлог, голчлон гадаа хээрийн ажил хөдөлмрийн гол нөлөө ялгааны нэг үндэс болж өгдөг. Нарны цацрагийн тэнцэл 11 –ээс 2 дугаар сарын дунд хүртэл алдагдал ихтэй сөрөг утгатай байдгаас газар шороо өнгөнөөсөө гүнрүүгээ хөлдөлт үргэлжилж байдаг.

Салхины өөр нэгэн онцлог шинж бол салхигүй нам гүм байх давтагдал юм. Энэ онцлог талбай орчимд жилийн аль ч улиралд ойролцоогоор YII сард 32.0% , I, X сард 23-36% болж IY сард салхи ихтэйгээс бага шиг буурч 23.0% байгаа нь хонхор, хотгор нутгийг бодвол голын хөндий учир салхирхаг нутагт тооцогдоно. Энэ нь салхины хурдаар ч тодорч байна. Салхины чиглэлийн дундаж хурд зонхилох чиглэлүүдийнх бусад зүгүүдээс их байдаг. Тухайлбал зүүн өмнөөс-зүүн хойд чиглэлийнх бусад чиглэлүүдээс давамгайлж хавар, намрын саруудад бүр дахин нэмэгддэг. Эдгээр чиглэлийн дундаж хурд 2.6-7.4м/с болж, мөн зүүн, баруун зүгүүдийнх 0.0-3.0м/с хүрч бусад зүгүүдийнх 2.9-6.2м/с байна. Салхины жилийн дундаж хурд 2.8 м/с, харин намар салхи ихэсдэг. IY-Y сард 5.4-7.4м/с, өвлийн салхи багатай XII-II сард 1.0-1.3м/с бусад саруудынх 1.3-2.8м/с байгаа нь манай орны салхи багатай биш нутаг, говь цөлөөс эрс бага байдаг. Салхины хурдны 2 их (хавар, намар), 2 бага (өвөл, зуны) утгуудтай зүй тогтол хадгалагдаж байна. Салхины хамгийн их хурд бараг сар бүхэнд 10-15м/с, харин хаврын саруудад 14-24 м/с хүрнэ. Жилийн 23-50 гаруй хоногт 10м/с –ээс их салхитай, хүчтэй салхины хурд 16м/с давж байдаг. Машин техник, ер нь эгц босоо гадаргад салхи 35кг/м² (0.4 гПа) ачаа үйлчлэл үзүүлж ажил саатаж болох байна. 20 жилд тохиолдох тооцооны их хурд газар орчинд 28м/с, 100м –т 39м/с, 200м –т 43м/с тус тус хүрэх боломжтой. Бас жилдээ 19-25 өдөр цасан шуурга, 23 өдөрт шороон шуурга шуурч байгаагийн ихэнх нь 3-5 сард байна. Ийм учраас салхины ба ялангуяа хаврын саруудад газар шорооны ажлын үед их хэмжээний тоос шороо гарч агаар орчинд нөлөөлж, ачих тээвэрлэх газар шорооны ажлын нөлөөгөөр орчиндоо салхины чиглэл, хурднаас хамаарч багагүй тоос, шорооны бохирдолт болох магадлалтай байна.

2.2. Гадаргын ус

Судалгааны талбайн баруун талаар урсах Туул гол түүний томоохон цутгалан Хар бухын гол, Нарийн гол, жижиг салаанууд болох Ар наймган, Хайлааст, Бичигт хошууны гол болон Цайдам, Хүйтэн, Их цагаан зэрэг нуурууд, жижиг булгууд гадаргуугийн усан сүлжээг бүрэлдүүлдэг. Тус бүс нутагт хамгийн анх гидрогеологийн судалгааг 1979-1981 онд Дарханы ГХЭ-ийн Заамарын анги Туул голын хөндийн доод хэсэгт 1:50000-ын эрэл-зураглалын ажил явуулж /Д. Жамцаа, В. Довжид, Д.Лхагвасүрэн 1981 он/ Туул голын дэнж түүний баруун цутгал Урт-Сайр, Баянбулаг, Цагаанбулаг, Улаан эрэг, Хайлаастын амуудад алтны өндөр

агуулга бүхий голын хурдас илрүүлэн, талбайн хэмжээнд уст цэгүүдийн бүртгэл, ус агуулагч хурдас давхаргуудыг ангилан ялгажээ. Энэ бүс нутагт орших шороон ордын гидрогеологийн судалгааны ажил 1982 оноос эхлэн эрчимтэй хийгдэж иржээ. 1980-аад оны сүүлээс Туул голын баруун цутгалан Баянголын адаг орчимд Туул голд гидрометрийн пост ажиллуулж Туул голын урсацын жилийн хэлбэлзэл, усны чанарын судалгааг явуулж Хайлааст, Баянгол, Туулын дэнжийн хэсэг, Тосон, Цагаан булаг зэрэг олон орд газрын ордын гидрогеологийн судалгаа хийж, шавхалт түршилтын ажлууд хийгдэж газрын доорх усны үндсэн параметруудийг тогтоожээ. /ДГХЭ-ийн Туулын 3-р анги, Ш.Баярсайхан, Д.Жаргалан, Бубеников.В.Г. 1986-1988; 1989-1992 он/. Хайлаастын ордыг ашиглах, уурхайн тосгон байгуулах түүний ус хангамжийн судалгааг хуучин нэрээр ЗХУ-ын ПНИИИС гидрогеологи, инженер геологийн судалгааг явуулж Цагаан булгийн эхэнд тосгон байгуулах, түүний ус хангамжийн цооногуудыг ашиглалтанд оруулсан байна.

Туул голын ус хурах савын хэмжээнд 44013 км² талбайд жилд 818.0 сая шоо м газрын доорхи усны нөөц баялагтай байж болох тооцоо гаргасан байдаг. Туулын ай савын хэмжээнд тархсан хурдас чулуулагийн нас, литологийн төрлийг нэгтгэж, тэдгээрийн нүх сүвшилт зонхилсон, эсвэл ан цавшилт зонхилсон байдлаар ангилж газрын доорхи усны судлагдсан түвшин хөдөлгөөний төрх зэрэг хүчин зүйлийг харгалзаг ай савын хэмжээнд ус агуулагч 10 бүрдэл, ус агуулагч ан цавлаг 5 бүсийг ялгаж газрын доорхи усны 1 км² талбайд байж болох нөөц баялагаар нь 7 төрөлд хуваасан байдаг.

Туул голын хөндий нь өндөр өргөгдсөн, уулсаар хүрээлэгдсэн, эрс тэс уур амьсгалтай, хүйтний улирал урттай байдаг онцлогтой. Зуны улиралд эх газрын дулаан хуурай нөхцөлтэй байдаг тул хур тундас нь аадар шинжтэй ордог өвөрмөц нутаг гэж үздэг. Жилд унах хур тундасны олон жилийн дундаж хэмжээ 258.1 мм байх бөгөөд үүний 48.4% нь нийлбэр ууршилт, үлдэх 51.6% нь гадаргын болон газрын доорх усны тэжээгдэл болдог гэсэн судалгааг Туул голын сав газрын усны нөөцийн нэгдсэн менежментийн баг хийсэн байдаг. Туул гол, Тосонгийн голын орчим орсон аадар борооны эрчим, хур тундасны хэмжээний тухай тодорхой мэдээлэл байхгүй ойролцоогоор 40-50 мм орчим байдаг гэж үздэг. /2016 он “Шижир алт” тосгоны орчим/ Энэхүү ай савд Туулын, Урд Туулын гэсэн 2 томоохон региональ хагарал байдгийг судлаачид тогтоосон байдаг. Уг ай савыг хүрээлэн байгаа уулс нь газрын доорхи усны тэжээлийн бүс, хотгор хуримтлал нь зөөгдөл хөлийн бүс болдог. Уулс хоорондын артезын ай савын хэмжээнд палеозой, доод цэрд, неоген, дөрөвдөгчийн хурдасны устай бүрдлүүд, устай тектоникийн ан цавын бүс тус тус тархсан байна.

Туул голын хөндийн өргөн нь 100 м-ээс километр илүү, хөндийн хөндлөн огтлолын хэлбэр нь гэвш маягтай, хоёр тал нь ижил бус бөгөөд хажуунаасаа уулсаар шахагдсан байдаг. Гольдролын өргөн нь 40-60 м, гүн нь харгиан дээрээ 0.4-0.5 м, бусад газраа 2 м түүнээс илүү гүнтэй, ихээхэн тахиралдсан салаа, булан тохой, хар ус ихтэй. Эрэг нь намхан 0.6-1.5 м, тасархай, зарим газраа тэгширсэн, голдуу элсэнцэр-шавраас тогтоно.

Голын усны түвшин нь хур тунадсын хэмжээнээс шууд хамаарч 1.2-1.3 м хэлбэлзэнэ. Өвөлдөө зарим газраа тэс хөлддөг, зундаа үертэй үед 205 м³/сек хүртэл ус өнгөрөөдөг, урсгалын хурд нь 1.2 м/сек хүрнэ. Гольдролын налуужилт нь 0.001. Голын ус нь цэнгэг /0.2-0.4 г/л/, гидрокарбонат-сульфат-натрийн найрлагатай.

2.3. Хөрсний төлөв байдал

Хөрсний агро-химийн болон ус-физикийн шинж чанар.

01 цэгийн хөрсний шинж чанар: Аллювийн элсэнцэр бараан хөрсний нийт үе давхаргад урвалын орчин (рН_{1:2.5}) 6.25-8.10 буюу сул хүчиллэгээс шүлтлэг орчинтой, карбонатын давсжилт өнгөн үеээс илрээгүй, харин 12 см-ийн гүнээс сул эрчимтэй илэрсэн (0.85-6.18%).

Ялзмагт үеийн зузаан нь 12 см. Ялмагийн бодис буюу органик бодисын агууламж 0.719-2.594% буюу хөрсний үе давхаргад органик бодисын агууламж хэвийн байна. Хөрсөн дэх нийт хялбар уусах давсжилт буюу хөрсний цахилгаан дамжуулах чадвар (ЕС) нь 0.074-1.013 dS/m байгаа нь бага давсжилттай байна. (Хөрсний ЕС нь 1.2 dS/m-ээс дээш байгаа тохиолдолд бага давсжилттай, 8.64 dS/m-ээс дээш бол хэт их давсжилттай гэж үзнэ).

Хөрсний үржил шимийн үзүүлэлт болох хөдөлгөөнт фосфор 0.91-2.68 мг/100г буюу хэвийн хангамжтай өнгөн үеэс доод үе давхарга руу эрс бууралттай, кали 4.5-25.7 мг/100г буюу хэвийн хангамжтай байна (Мачигины хангамжийн зэргээр үнэлэв).

Хүснэгт 7. Хөрсний химийн үндсэн шинж

Зүсэлтийн дугаар	Гүн, см	pH _{H2O} (1:2.5)	CaCO ₃ %	Ялмаг %	ЕС _{2.5} dS/m	Хөдөлгөөнт, мг/100г	
						P ₂ O ₅	K ₂ O
01	0-10	7.49	1.22	2.427	0.167	1.96	21.8
	10-30	7.66	3.01	2.055	0.185	1.68	20.6

Энэ хөрсний механик бүрэлдэхүүнд бүдүүн ширхэгтэй хэсэг элс давамгайлсан элсэнцэр механик бүрэлдэхүүнтэй байна. Хөрсний хэсгүүдийн харьцаа нь 0-10 см-т элсэн хэсэг 66.0%, нарийн хэсэг 34.0% байгаа нь элсэнцэр фракц давамгайлсан буюу элсэнцэр хөрстэй байна. Доод үе давхарга руу нарийн ширхэгтэй хэсгийн эзлэх хувь хэмжээ бага зэрэг нэмэгдэж элсэрхэг шавранцар болж байна.

Элсэнцэр хөрс нь ус чийг тогтоон барих чадамж муу ч чийгийн хангамж их нөхцөлд ургамлын үндэс амьсгалах боломжийг нэмэгдүүлдэг, ургах орчин нөхцөлийг бүрдүүлдэг эерэг нөлөөтэй.

Хүснэгт 8. Хөрсний механик бүрэлдэхүүн

Зүсэлтийн дугаар	Гүн, см	Ширхгийн хэмжээ, % (мм-ээр)			Механик бүрэлдэхүүний нэр
		Элс (2-0.05мм)	Тоос (0.05-0.002мм)	Шавар (< 0.002мм)	
01	0-10	50.4	34.4	15.2	Хөнгөн шавранцар
	10-30	52.3	33.1	14.6	Хөнгөн шавранцар

2.4. Ургамлан бүрхэвч

Төслийн талбай нь ургамал газарзүйн мужлалаар Евразийн шилмүүст ой, нуга хээрийн их муж, чийглэгдүү хэвшинжийн Дорнод Азийн муж, Орхон-Туулын нам уулсын тойрогт хамаарагдана (Монгол улсын Үндэсний атлас, 2009). Монгол орны физик газарзүйн мужлалаар Хангайн уулт их муж, Орхон Туулын савын бэсрэг уулсын муж, Орхон-Ерөө голын тойрогт багтана (Даш, 2000).

Уулын хээрийн энэ бүс нутагт үетэн-алаг өвст, үетэн-шарилжит, сөөг-алаг өвст бүлгэмдлүүд зонхилоно. Эдгээр бүлгэмдлүүд дотор хялгана, биелэг өвс, шарилж зонхилохоос гадна харгана, тавилгана, боролзогоно зарим газартаа одой хайлаас зэрэг ургамлууд уулын бэл хажуу, дээд хэсэг, гуу жалгаар ургана. Мөн хэсэг газарт дэрст бүлгэмдэл тохиолдоно.

Газрын хотгор гүдгэрээс хамаарч ургамлан нөмрөгийн хувьд хэлбэлзэлтэй байх боловч бэлчээрийн хэв шинжид төдийлөн их ялгаа үзүүлэхгүй тул тусгаг бүрхэц уулын орой, хажуугаар 30-40 хувьд, хотгор хэсгээрээ 40-50 хувьд, хөндий хэсгээр 50-60 хувьд тус тус хэлбэлзэнэ.

Ургамлын ургалтанд гадаргын байдал зохих нөлөөтэй энэ нутагт байршилтай судалгааны талбайд 17 овгийн 39 төрлийн 54 зүйлийн ургамал бүртгэгдсэн. Эдгээрээс үетний, нийлмэл цэцэгтний, сарнайн овгийн ургамлууд хамгийн их тархацтай байж бэлчээрийн үндсэн хэв шинжийг бүрдүүлж байгаа бөгөөд ховор, нэн ховорт тооцогдох ургамал үгүй байна.

2.5. Бүрэгхангай сумын нийгэм эдийн засгийн судалгаа

Тус сум нь анх 1923 онд Богд Хан уулын аймгийн Шажин-Бүрэг уулын хошуу

нэртэйгээр байгуулагдсан.

Улаанбаатар хотоос 265 км, Булган аймгийн төвөөс 86 км зайд оршдог. 349792 га газар нутагтай, үүнээс 282109 га нь бэлчээр, 10564 га нь хадлан 4361 га нь тариалангийн талбайд тооцогдож байна. Орхон ба Төв аймгийн Заамар сумтай хил залгаа оршдог. Тус сумын Бичигтийн голд Монголдоо томд тооцогдох хадны сүг зураг байдаг. Бүрэгийн нуруу, Дархан, Баянхангай, Шувуут, Их дулаан, Бага дулааны тахилгат хошуу 6 овоо, Шар хадны нуруу, Алтанга, Хутаг, Загзага, Эрдэнэ уул, Цоохор морьт зэрэг уулс, Орхон Туул зэрэг томоохон гол байдгаас гадна Ангирт, Шувуут, Бичигт, Хужирт, Хар бух гэх мэт 30 орчим гол горхи Булаг шанд, Дэлгэржаргалат, Ум, Хадат булгийн рашаанууд байдаг. Буга, бор гөрөөс, гахай, чоно, шилүүс, үнэг, дорго, туулай, тарвага зэрэг 20 гаруй ан амьтан мэрэгч байдаг. Хун, галуу, тогоруу, нугас, ангир, хөхөө, өвөөлж зэрэг нүүдлийн шувууд байдаг. Алтан гагнуур, бамбай, мэхээр, таван салаа, цээнэ зэрэг 20 гаруй төрлийн эмийн ургамлууд ургадаг. Дэд бүтэц, зам харилцаа сайн хөгжсөн. Улаанбаатар хот хүртэлх замын 205 км нь хатуу хучилттай. Эрчим хүчний нэгдсэн сүлжээнд холбогдсон, үүрэн холбооны бүх сүлжээ орсон.

3. ТӨСЛИЙН ГОЛ БА БОЛЗОШГҮЙ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ

Төслөөс байгаль орчинд учирч болзошгүй сөрөг нөлөөлөл нь багаас дунд зэрэг байх бөгөөд төслийн технологит ашиглагдаж буй техникийн хэрэглээг буруу ашигласнаас эвдрэл үүсэх мөн угсралтыг буруу гүйцэтгэх, санамсар болгоомжгүй байдлаас гал түймэр гарах зэрэг нь байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд сөрөг нөлөөлөл үзүүлэхээр байна.

Агаар: Уурхайн олборлолтын болон тээвэрлэлтийн үеийн тоосжилт, автомашины яндангаас гарах утаа зэрэг нь агаарын чанарт сөрөг нөлөөлөл үзүүлнэ.

Ус: Баяжуулах үйлдвэрт ашиглах усыг гадаргын уснаас авч ашиглаж байгаа нь гадаргын усны нөөцөд сөрөг нөлөөлөл үзүүлж байна.

Хөрс: Төслийн хэмжээнд ашиглагдах 9.4 га газрын хөрсөн бүрхэвч нөлөөлөлд өртөнө.

Ургамал: Төслийн хэмжээнд ашиглагдах 9.4 га газрын ургамлан бүрхэвч нөлөөлөлд өртөнө.

Амьтан: Төслийн үйл ажиллагааны улмаас тус нутаг дэвсгэрт идээшилж амьдардаг амьтад үргэж дайжих улмаар идэш тэжээлээ олж идэх газар нутаг багасах, техник, тоног төхөөрөмжинд өртөх зэрэг сөрөг нөлөөлөл үүснэ.

Төсөл хэрэгжих үеийн сөрөг нөлөөллийн үнэлгээгээр гол сөрөг нөлөөлөл нь шинээр олборлолт явуулах үед хөрсөн бүрхэвч ба ургамлан нөмрөгт үзүүлэх нөлөөлөл байна.

Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээний нэгдсэн дүнг дараах хүснэгт үзүүлэв.

Хүснэгт 9. Болзошгүй сөрөг нөлөөллийн үнэлгээний нэгдсэн дүн

№	Нөлөөлөл	Үнэлгээ							
		Эерэг				Сөрөг			
		Бүгд	Их	Бага	Дунд	Бүгд	Их	Бага	Дунд
1	Газрын гадарга					4	1		3
3	Агаарын чанар					4		2	2
4	Усан орчин					4		4	
5	Хөрсөн бүрхэвч					5	1		4
6	Ургамалан нөмрөг					6	3		3
7	Амьтны аймаг					3			3
8	Нийгэм, эдийн засаг	4	1		2				1

4. БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ МЕНЕЖМЕНТИЙН ТУХАЙН ЖИЛИЙН ТӨЛӨВЛӨГӨӨНИЙ ГОЛ ЗОРИЛТ

Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, БОННҮнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх үндсэн зорилго бүхий эрхзүйн баримт бичиг юм.

Мөн төлөвлөгөөнд байгаль орчныг хамгаалах талаар авах удирдлага, зохион байгуулалтын болон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах талаар авах арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хугацаа, хөрөнгө зардлыг бодитойгоор тооцож тусгасан байх шаардлагатай.

Төлөвлөгөөг боловсруулах, хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлыг тухайн төслийг хэрэгжүүлэгч аж ахуйн нэгж, байгууллага нь үйл ажиллагааныхаа зардалд багтаан төлөвлөж зарцуулах.

Иймд “Гэрэлт шинэчлэл” ХХК нь байгаль орчинд ээлтэй үйл ажиллагаа явуулах зорилгын хүрээнд 2023 оны БОМТөлөвлөгөөг боловсруулан хэрэгжилтийг ханган ажиллах зорилготой.

5. СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

5.1. Ордын ашиглалтын үед сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

Хүснэгт 10. Ордын ашиглалтын үед сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө

	Болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Зардал /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт аргачлал
1	АГААР ОРЧИНД ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ БАГАСГАХ УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ					
	Уурхайн олборлолт болон тээврийн хэрэгслүүдийн үйл ажиллагааны улмаас гарч болох тоосжилтын эх үүсвэрүүд: - Уурхайн олборлолтын үеийн хөрс хуулалт, олборлолт, овоолго хийх газар шорооны ажил, - Уурхайн үйл ажиллагаанд ашиглаж буй тээврийн хөдөлгөөн, тээвэрлэлтэнд явж буй машинуудаас ялгарах хорт бодисуудаар орчны агаар бохирдох	Уурхайн талбайн үндсэн замуудыг хайрган хучилттай болгож, тоос босохоос сэргийлэх арга хэмжээ авах	Уурхайн ойр орчим	300.0	Уурхайн үйл ажиллагааны үед, нөхөн сэргээлтийн үе шатуудад	Агаарын ба агаарын бохирдлын төлбөрийн тухай хууль, MNS 0017-2-3-16:1998 (хүн ам суурьшсан хэсгүүдэд) Бензин хөдөлгүүрт MNS 5013:2003 Дизель хөдөлгүүрт MNS 5014:2003 /ЗГ-ын 2013 оны 327 дугаар тогтоолын хавсралт- Ус ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээ/ /БО-ны сайдын 1995 оны 153 дугаар тушаалын хавсралт 4-“Зүлэг, талбай усалгааны түр норм
		Тээвэрлэлтийн үед гарах тоос шороог багасгах үүднээс уурхайн дотоод болон гадаад замуудыг услах	Үйл ажиллагааны турш	ҮА зардал		
		Уурхайн машин механизмуудын янданд шүүлтүүр тавих	Үйл ажиллагааны турш	ҮА зардал		
	Нийт дүн			300.0		
	Болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Зардал /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт аргачлал
2. ХӨРСӨН БҮРХЭВЧИД ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ БАГАСГАХ УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ						
	Уурхайн хөрс хуулалт, олборлолт, овоолгууд бий болох түүнд дарагдах, хөрс хүдэр тээвэрлэлтийн улмаас хөрсний эвдрэл үүсэх	Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөг боловсруулж хэрэгжүүлэх. Уурхайн үйл ажиллагаа эхлэхээс өмнө болон түүний явцад хуулан авсан шимт хөрсийг тусгайлан зассан овоолго байдлаар хадгалах.	2023 он	Нөхөн сэргээлтийн зардалд оруулсан	Барьж байгуулах болон үйл ажиллагааны үе шатуудад	MNS 5914:2008- Байгаль орчин. Эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Нэр томъёо, тодорхойлолт. MNS 5915:2008- Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын ангилал MNS 5916:2008- Газар шорооны ажлын үед үржил шимт хөрсийг хуулах, хадгалах техникийн шаардлага MNS 5917:2008- Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн шаардлага MNS 5918:2008- Эвдэрсэн газрыг ургамалжуулах. Техникийн шаардлага.
		Тогтсон маршрутын дагуу тээвэрлэлт хийх, олон салаа зам гарахаас сэргийлж гэмдэг, тэмдэглэгээ байрлуулах	Үйл ажиллагааны турш	200.0		
	Ил уурхай, овоолгууд, хаягдлын хуримтлалууд болон бусад холбогдох байгууламжийн үйл ажиллагааны улмаас газрын хэлбэр, төрхөд	Тухайн бүс нутагт уурхайн болон түүний дэд бүтцийн байгууламжуудтай холбогдон бий болсон газрын эвдэрлүүдийг багасгах	Үйл ажиллагааны турш	-		

“Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах” төслийн 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

	өөрчлөлт орох					MNS 4915:2000- Ашигт малтмал эрж хайх явцад эвдэрсэн газрын нөхөн сэргээлт. Техникийн шаардлага. MNS 4920:2000- Эвдэрсэн газрын хажуугийн налуу. Техникийн шаардлага
	Уурхайн ухаашууд, хоосон орон зай нь хүн амьтдад аюултай нөхцөл, эрсдэл үүсгэх	Овоолго хаягдын байгууламжуудыг бүтцийн хувьд тогтвортой болгох, нөхөн сэргээлт хийх	Үйл ажиллагааны турш	Нөхөн сэргээлтийн зардалд оруулсан		
	Нийт дүн			200.0		
	Болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Зардал /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг,стандарт аргачлал
3	УСНЫ НӨӨЦ, ЧАНАРТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ БАГАСГАХ УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ					
	Газрын доорх усыг авч ашигласнаар газрын доорх урсацын горим алдагдах, нөөц, чанарт нөлөөлж болзошгүй Түлш шатахуун, тослох материалууд, бохир ус, химийн янз бүрийн бодисууд алдагдах, асгарах зэргээс үүдэн бага гүнд орших уст давхарга бохирдох	Шатах тослох материалын агуулахыг эргэн тойрныг хатуу хучилттай болгох	2023 он	400.0	-	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Усны тухай хууль MNS 4288:1995 <i>/ЗГ-ын 2013 оны 326 дүгээр тогтоолын хавсралт –Ус ашигласаны төлбөрийн хувь хэмжээ/</i>
Олборлолтын ажлын явцад орчны тоосжилтыг бууруулахад газар доорх усны нөөцийг аль болох ашиглахаас зайлсхийж бороо хурын усыг цуглуулж ашиглах усанд сан хийх		2023-2024 он	-	-		
Ус ашиглах дүгнэлт гаргуулж төлбөрийг төлөх		Үйл ажиллагааны турш	-	-		
Ус ашиглалтын гэрээг холбогдох орон нутгийн болон бусад холбогдох байгууллагатай хийж баталгаажуулах, төлбөрийг цаг тухай бүр төсвийн дансанд оруулах		Үйл ажиллагааны турш	-	-		
	Нийт дүн			400.0		
	Болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэгжийн өртөг /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг,стандарт аргачлал
	УРГАМЛАН БҮРХЭВЧИД ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ БАГАСГАХ УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ					
	Ил уурхай, хаягдал чулуулгийн овоолгод ургамлан бүрхэвч устах, дарагдах Төслийн болон түүний эргэн тойрны нутаг	Уурхайн хилийг тойруулан хашаалж, хөндөглөөгүй ургамалжсан газруудад мал, амьтан бэлчээрлэхээс сэргийлэх. Уурхай болон төслийн талбайд үйл ажиллагаа явуулж буй бусад газруудыг мөн хашаалах	Үйл ажиллагааны турш	ҮА зардал	-	Ургамал хамгааллын тухай хууль

“Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах” төслийн 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

<p>дэвсгэрийн дэд бүтэц болон замын байгууламжуудын нөлөөлөлд өртөж талхлагдах Автомашин хөдөлгөөн, овоолго, тээвэрлэлт зэрэг төслийн үйл ажиллагаанаас үүсэх</p>	<p>Хөрсний овоолго, хаягдал хадгалах байгууламжийн дээр ургамлан нөмрөгийн нөхөн сэргээх ажлыг уурхайн ашиглалтын явцад боловсруулсан нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөөний дагуу уурхайн ашиглалтын хугацааны туршид тасралтгүй явуулах</p>	<p>Үйл ажилллагааны турш</p>	<p>Нөхөн сэргээлтийн зардалд багтсан</p>	<p>Жил бүр</p>	
<p>тоосжилт нь ургамал дээр унаж хуримтлагдаж болзошгүй ба энэ нь цаашдаа ургамал үхэх, ургалт доройтох нөхцлийг бүрдүүлэх</p>	<p>Зарим ашиглагдаагүй байгаа замууд, хайгуул, судалгааны ажлаар эвдэгдсэн газруудыг эдгээр газрууд нь бусад төсөл, үйл ажиллагаа, дэд бүтцийн зорилгоор дахин ашиглагдахгүй бол нөхөн сэргээх ажлыг уурхайн үйл ажиллагааны эхний үе шатанд хэрэгжүүлэх</p>	<p>Үйл ажилллагааны турш</p>	<p>400.0</p>	<p>Жил бүр</p>	
Дүн			400.0		
Болзошгүй сөрөг нөлөөллүүд	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хүрээ	Нэгжийн өртөг /мян.төг/	Хэрэгжүүлэх хугацаа	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг, стандарт аргачлал
АМЬТНЫ АЙМАГТ ҮЗҮҮЛЭХ СӨРӨГ НӨЛӨӨЛЛИЙГ БУУРУУЛАХ БАГАСГАХ УРЬДЧИЛАН СЭРГИЙЛЭХ АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ					
<p>Төслийн болон ойр орчны нутаг дэвсгэр дэх уурхайн болон дэд бүтцийн үйл ажиллагаа, ашиглалттай холбоотойгоор амьтны аймгийн нутагшил үгүй болох</p>	<p>Төслийн ажиллагсад болон гэрээлэгчдийг галт зэвсэг хэрэглэхгүй байх болон ан агнуурын талаарх бодлогыг мөрдүүлэхэд анхаарах</p>	<p>Орон нутгийн хэмжээнд</p>	-	-	
<p>Хөхтөн, шувууд зэрэг амьтдыг дуу чимээ, гэрэл, машин техникийн ажиллагаа зэрэг уурхайн үйл ажиллагааны улмаас үргээж, дүрвээх ба айлган цочоож болзошгүй Технологи болон хүний үйл ажиллагаагаар бий болсон орчинтой холбоотойгоор шавьжнуудын тоо толгой нэмэгдэж болзошгүй (шавьжнууд гэрэлд амархан татагддаг)</p>	<p>Уурхайн талбайд мал гэмтэхээс сэргийлэн хашаалах</p>	<p>Уурхайн талбайн хэмжээнд</p>	300.0	-	Амьтны тухай хууль

Дүн		300.0	
УДИРДЛАГА ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ			
Энэхүү тайлангийн сөрөг нөлөөллийг бууруулах зөвлөмжүүдийг үйл ажиллагаандаа тусгаж хэрэгжүүлэх	Үйл ажиллагааны турш	-	Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны дүрэм, Галын аюулгүй ажиллагааны дүрэм ISO 14001:2004 Байгаль Орчны Удирдлагын Тогтолцоо
Уурхайн ажилчдад хөдөлмөр хамгаалал, аюулгүй ажиллагааны сургалт семинарыг тогтмол зохион байгуулж, хамруулах	Үйл ажиллагааны турш	Жил бүр	
Байгаль орчныг хамгаалах талаар сургалтыг жилд нэг удаа зохион байгуулах, холбогдох дүүргийн байгаль орчны алба, байгаль хамгаалагч нартай харилцан холбоотой ажиллах	Үйл ажиллагааны турш	Жил бүр	
Ажиллагсдыг жилд нэг удаа эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулах.	41 хүн* 60.0 =2460.0 ҮА зардал	Жил бүр	
Гал унтраах хэрэгслээр уурхайг бүрэн хангах арга хэмжээ авах, галыг унтраах талаар тодорхой түвшинд бэлтгэлийг хангуулах арга хэмжээ зохион байгуулах	300.0	Жил бүр	
Байгаль орчны хамгаалах тухай хуулийн 10 ¹ дүгээр зүйлд заасны дагуу байгаль орчны аудитыг 2 жил тугамд хийлгэх Тусгай зөвшөөрөл бүхий хуулийн этгээдтэй харилцан тохиролцох	Гэрээгээр зохицуулагдана.	Ашиглалтын 2 жилийн хугацаанд 1 удаа	
Газрын төлөв байдал, чанарын хянан баталгааг 2 жил тугамд хийлгэх		Ашиглалтын 2 жилийн хугацаанд 1 удаа	
Нийгмийн хариуцлагын хүрээнд орон нутгийн иргэдтэй хамтарч ажиллах	Саналаар	Жил бүр	
Дүн		300.0	
НИЙТ ДҮН		1900.0	

5.2. Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө

Техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт

2023 онд уурхайн ашиглалтын явцад биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэхгүй бөгөөд дотоод овоолго дээр техникийн нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэхээр байна.

Хүснэгт 11. Нөхөн сэргээлтийн зардал

Үзүүлэлт	Гүйцэтгэх ажил	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Нэгж зардал мян.төг	Зардал мян.төг	
1	Биологийн нөхөн сэргээлт	2023 онд биологийн нөхөн сэргээлтийн ажил явагдахгүй	Шимт хөрсний арчилгаа 0.5 га	-	1500.0
			Шимт хөрсийг тэвэрлэж засч тэгшлэх	-	Үйл ажиллагааны зардал
2	Техникийн нөхөн сэргээлт	Дотоод овоолго дээр 2.5 га-д байршуулна.		2500.0	Үйл ажиллагааны зардал
Нийт				1500.0	

Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг 3.1.11-д “Биологийн олон янз байдлыг дүйцүүлэн хамгаалах” гэж төслийн үйл ажиллагаанд өртөгдөн унаган төрх, хэв шинж, амьдрах орчноо алдсан биологийн олон янз байдлыг өөр газарт нөхөн хамгаалах арга хэмжээг ойлгоно гэж заасан байдаг. Ашигт малтмалын ашиглалтын нөлөөлөлд өртөж буй биологийн олон янз байдлыг тухайн газартай экологийн хувьд төстэй нөхцөлд, өөр газарт дүйцүүлэн хамгаалах ажлыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх арга хэмжээний төлөвлөгөөг хэрэгжүүлэх шаардлага бий болсон тул биологийн төрөл зүйлд үзүүлэх сөрөг нөлөөллөөс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах, арилгах, нөхөн сэргээлт хийх чиглэлээр авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээг дараах хүснэгтэнд тодорхойлсон болно.

Хүснэгт 12. Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө

Дүйцүүлэн хамгаалах зорилт	Хамгааллын арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Зардал мян.төг	
1	Булгийн эхийг хамгаалах	Булгийн эхийг хашиж хамгаалах	Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын Цахт багийн Дөрөлжийн булаг	3000.0 ҮА зардал
2	Тэрбум мод тарих хөдөлгөөн	Мод, бут сөөг (500ш)	Бүрэгхангай сум, 103° 53' 04.41" 48° 14' 55.05"	2500.0
Нийт			2500.0	

5.3. Нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор олгох арга хэмжээний төлөвлөгөө

Уурхайн эрчимтэй сөрөг нөлөөллийн бүсэд орших иргэд, оршин суугчид, айл өрх, байгууллагыг зайлшгүй нүүлгэх шаардлагатай болсон “Ашигт малтмалын тухай” хуулийн 41 дүгээр зүйлд заасны дагуу ашиглалтын үйл ажиллагааны явцад худаг, өвөлжөө, хувийн болон нийтийн зориулалттай орон байр бусад барилга байгууламж болон түүх, соёлын дурсгалт зүйлсэд гэм хор учруулсан бол хохирлыг өмчлөгч, эзэмшигчид бүрэн хэмжээгээр төлөх бөгөөд шаардлагатай тохиолдолд тэдгээрийг шилжүүлэн байрлуулахтай холбогдсон зардлыг хариуцна. 2023 онд тус төслийн үйл ажиллагаатай холбоотой нүүлгэн шилжүүлэлт, нөхөн олговор олгох арга хэмжээ хийгдэхгүй болно.

5.4. Түүх, соёлын өвийг хамгаалах төлөвлөгөө

Төсөл хэрэгжих бүс нутаг, түүний орчимд хийсэн археологийн судалгаа, түүх соёлын өвийн судалгааны дүн, түүх, соёлын өв дурсгалуудын талаарх нутгийн иргэд, холбогдох байгууллагын мэдээлэлд үндэслэн түүх, соёлын өв дурсгалуудыг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулна. Энэ төлөвлөгөөнд үйлдвэрлэл дэд бүтцийн байгууламжийг барьж байгуулах, ашиглах болон үйл ажиллагааны явцад илэрсэн түүх, соёлын өвийг хэрхэн хамгаалах арга хэмжээ авах талаар тусгана.

5.5. Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 13. Осол эрсдлийн менежментийн төлөвлөгөө

№	Болзошгүй аюул, осол сөрөг нөлөө	Урьдчилан сэргийлэх, хамгаалах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар, хэмжээ	Зардал мян.төг	Баримтлах стандарт, аргачлал
Байгалийн гамшигаас урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр					
1.	Цаг агаарын гэнэтийн үзэгдлээс уурхайн үйл ажиллагаа доголдох, зогсох	Цаг агаарын улирлын, сарын, 7 хоногийн, өдөр тутмын урьдчилсан мэдээнүүдийг төслийн үйл ажиллагаанд тогтмол ашиглах	Булган аймгийн Бүрэгхангай	-	Ус цаг уур, орчны хяналт Шинжилгээний тухай хууль, 15-р зүйл MNS 4585:2007
2.	Гал түймрийн улмаас үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох, зогсох	Гал түймрээс урьдчилан сэргийлэх сургалт сурталчилгаа, болзошгүй аюулын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт ажилтан албан хаагчдад тогтмол хугацаанд танилцуулах Гал түймэртэй тэмцэх багаж хэрэгсэл, галын хор зэргийг тогтсон стандартын дагуу байрлуулж бэлэн байдлыг хангаж ажиллах	Төслийн хэмжээнд	ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	Галын аюулгүй байдлын тухай хууль, 16-р зүйл, MNS 5566:2005 MNS 0640:89 MNS 639:89
3.	Газар хөдлөлт, чичирхийллийн улмаас үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох, зогсох	Болзошгүй ослын үед авах арга хэмжээг төслийн нийт ажилтан албан хаагчдад тогтмол хугацаанд танилцуулах	Төслийн хэмжээнд	-	Гамшигаас хамгаалах тухай, 27-р зүйл
Үйлдвэрлэлийн ослоос урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр					
4.	Үйлдвэрлэлийн гэнэтийн ослын улмаас хүний эрүүл мэнд, амь насанд сөргөөр нөлөөлж үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа доголдох, зогсох,	Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны дүрэм журмыг сахиулж, хэрэгжилтэд хяналт тавих	Төслийн хэмжээнд	ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	MNS 4990:2000
		Хөдөлмөр хамгаалал аюулгүй ажиллагааны сургалтыг тогтмол хугацаанд гүйцэтгэх			MNS 4969:2000
		Ажиллагсдын хөдөлмөр хамгааллын хувцас хэрэгслээр хангах		ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай хууль 15-р зүйл
		Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн бүрэн бүтэн байдалд тогтмол хяналт тавьж, засвар үйлчилгээг тогтмол хийж байх			
Эрсдлээс урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээ					
5.	Хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх эрсдэл	Салхи ихтэй, тоосжилт үүсэх улиралд тоосжилтыг бууруулах арга хэмжээг тогтмол авах	Төслийн хэмжээнд	Хяналт шинжилгээний зардалд багтсан	MNS5885:2008 MNS6148:2010 MNS4943:2015
		Орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдийн шинжилгээ үр дүнг магадлан итгэмжлэгдсэн хөндлөнгийн лабораториор баталгаажуулах			
		Шимт хөрсний овоолгын бүрэн бүтэн байдалд хяналт тавьж байх.	Уурхайн шимт хөрсний овоолго	ҮА-ны төлөвлөгөөнд тусгах	
Нийт				ҮА зардал	

5.6. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө

Хүснэгт 14. Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөөний зардал

Болзошгүй сөрөг нөлөөлөл	Нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээ	Арга хэмжээний цар хэмжээ	Зардал /мян.төг/	Хугацаа ба давтамж	Баримтлах эрх зүйн баримт бичиг
Хөрс, ус, агаарын бохирдол үүсгэх	Хог хаягдлыг тогтоосон журмын дагуу кодлон ангилж, дахин ашиглах зайлуулах арга хэмжээнүүдийг тодорхойлох	Төслийн талбай	-	Жил бүр	Хог хаягдлын тухай хууль болон холбогдох журам, заалтууд MNS 5850:2008 MNS ISO11074-1:2001 Олон улсын стандартын дагуу, Засгийн газрын 2002 оны 135 дугаар тогтоолын хавсралт Аюултай хог хаягдлыг ангилах, цуглуулах, Савлах, түр байршуулах, тээвэрлэх, аюулгүй болгох, хадгалах, устгах журам Хог хаягдлын тухай хууль, 2017 он Нүхэн жорлон, угаасны нүх, Техникийн шаардлага MNS 5924:2015
	Хог хаягдлыг нэг цэгт цуглуулан ангилж, битүү саванд хадгалан тогтмол хугацаанд тээвэрлэж байх	Төсөл хэрэгжих орчин	300.0	Жил бүр	
	Хөрсийг тос тосолгооны материалаар бохирдуулахыг хориглох, тосоор бохирдсон хөрсийг эрүүлжүүлсэний дараа хуулсан хөрс чулуулгийн овоолгод шилжүүлэх	Төслийн талбай	ҮА-ны зардал	Жил бүр	
	Бүх төрлийн дахин ашиглах боломжтой хог хаягдлын ангилан холбогдох байгууллагуудад тушаах	Төсөл хэрэгжүүлэгч		Жил бүр	
	Техникийн засвар үйлчилгээг агуулахын нутаг дэвсгэрт хийж ажилласан тос хөрсөнд асгарах, алдагдахаас сэргийлэх	Төсөл хэрэгжих орчин		Жил бүр	
	Одоо ашиглаж буй бие засах газар нь хөрс, газрын доорх ус бохирдуулах аюултай бөгөөд Хог хаягдлын тухай хуулийн дагуу ариутгал халдваргүйжүүлэлт хийж байх	Ажилчдын бие засах газар буюу нүхэн жорлон		300.0	
	Доторлогоотой соруулдаг нүхэн цооног байгуулах	Үйл ажиллагааны турш	1200.0	2023 он	
	Хаягдал хөдөлгүүрийн тосыг тусгай төхөөрөмж ашиглан дахин ашиглах, бусад тосолгооны материалын хаягдал болон дугуй аккумулятор зэргийг тухайн чиглэлээр үйл ажиллагаа явуулдаг аж ахуйн нэгжтэй гэрээ байгуулан хүлээлгэж өгөх	Үйл ажиллагааны турш	-	Жил бүр	
Физик нөлөөллийг бууруулах чиглэлээр					
Үйлдвэрийн тоног төхөөрөмж, машин механизмын, хөдөлгүүрээс үүдэлтэй шуугиан ажиллагсдын эрүүл мэндэд сөрөг нөлөө үзүүлнэ.	Техник тоног төхөөрөмжийн шуугиан бууруулах арга хэмжээг авах	Төслийн талбай	ҮА-ны зардал	Жил бүр	MNS 5003:2000
	Дуу шуугиан ихтэй ажлын байранд ажиллагсдыг сонсголын эрхтэн хамгаалах хэрэгслээр хангах	Шуугианы түвшин өндөр хэсгүүд			
Нийт			1800.0		

6. ОРЧНЫ ХЯНАЛТ ШИНЖИЛГЭЭНИЙ ХӨТӨЛБӨР

“Байгаль орчныг хамгаалах тухай” хуулийн 3.1 дүгээр зүйл, “Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай” хуульд зааснаар төслийг хэрэгжүүлэх явцад төслөөс байгаль орчинд учруулах сөрөг нөлөөллийг тухай бүр илрүүлэх, түүнийг бууруулах, арилгах зорилгоор байгаль орчны төлөв байдалд тодорхой орон зайд, тодорхой хугацааны дотор, тодорхой давтамжтайгаар ажиглалт, хэмжилт, хяналт явуулах үйл ажиллагааны удирдамжийг Орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөр (ОХШХ) гэнэ.

Орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөр нь “Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах” төсөл хэрэгжиж буй бүс нутагт гарч болзошгүй өөрчлөлтүүдийг эрт тодорхойлох, сөрөг нөлөөллийг бууруулах үйл ажиллагааны үр дүнг тайлагнах, авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний үндэслэлийг боловсруулах, орон нутгийн захиргаа, хяналтын байгууллага, нутгийн оршин суугчдад байгаль орчин, амьдрах орчны өөрчлөлтийн талаар бодит мэдээлэл өгөх үндсэн зорилготой.

Төсөл хэрэгжүүлэгч нь үйл ажиллагааныхаа явцад байгаль орчинд учруулж буй нөлөөлөл, түүний хэмжээ, цар хүрээ, байгаль орчны бүрэлдэхүүн хэсгүүдэд гарч буй өөрчлөлтийг хянаж, байгаль орчныг хамгаалах ажлын үр дүнд тулгуурлан цаашид авах арга хэмжээг нарийвчлан төлөвлөх зорилгоор орчны хяналт, шинжилгээний хөтөлбөрт тусгасан арга хэмжээг бүрэн хэрэгжүүлэх мөн орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх явцад байгаль орчны төлөв байдалд өөрчлөлт орох, бохирдлын хэмжээ нь байгаль орчны стандарт, норм нормативаар тогтоосон хэмжээнээс хэтэрч илрэх тохиолдолд мэргэжлийн байгууллагад яаралтай хандаж, холбогдох арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай.

Уг хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрт төсөл хэрэгжих газрын агаар, усны чанар, хөрс, амьтан, ургамлын асуудлыг онцлон анхааран авч үзсэн бөгөөд байгаль орчны бохирдол, өөрчлөлтийг хянах гол үзүүлэлтүүд, хяналт шинжилгээ хийх давтамж, шинжлэх арга, дээж авах, хадгалах, тээвэрлэх шинжлэхэд баримтлах стандарт шаардлага зэргийг багтаасан болно. Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхдээ хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа Монгол улсын хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, заавар арга зүйг баримтлах шаардлагатай.

Хяналт шинжилгээ хийх үзүүлэлтүүд	Байршил	Хугацаа ба давтамж	БО-ны бүрэлдэхүүнд үзүүлэх нөлөөлөл	Нэгжийн өртөг, мян.төг	Нийт зардал, мян.төг	Баримтлах стандарт, аргачлал	Дээд доод хязгаар
Агаарын чанар, бохирдлын мониторинг							
Тоос: PM2.5, PM10, Нийт тоос Утааны хий: Хүхэрлэг хий, Азотын давхар исэл, Угаарын хий	Төсөл хэрэгжих талбайд хяналтын 2 цэг сонгох зонхилох салхины доод ба дээд талд	Жилд 2 удаа	Уурхайлалт явагдаж буй талбайд	120.0	280.0	MNS 0017-2-5-12:1988 MNS ISO 4221: 2002 MNS0012-1-003:1982 MNS 0017-2-5-11:1988 MNS 4048:1988 ISO 16017-1:2000 ISO 16362-2:2003 MNS 5365:2004	24 цагийн дундаж: Нийт тоос-150 мкг/м ³ PM2.5-50 мкг/м ³ PM10-100 мкг/м ³ SO ₂ -20 мкг/м ³ NO ₂ -40 мкг/м ³ CO-30000 мкг/м ³
	Драгын талбай, хөрсний овоолго 2 цэг		Уурхай болон үйлдвэрийн үйл ажиллагаанаас орчинд тоосжилт үүсэх, тархах	100.0			
	Хүнд даацын машины тээврийн зам, баяжуулах үйлдвэрийн тоног төхөөрөмжийн орчим		Машин механизмын ажиллагаа, хөдөлгөөнөөр шуугиан үүсэх	60.0			
Дүн /мян.төг/					280.0		
Усны нөөц, чанар, бохирдлын мониторинг							
Усны чанар рН, ууссан нийт давс (жингийн аргаар), усны ерөнхий болон хүнд металлын шинжилгээ	Ундны ус авч хэрэглэж буй уст цэг	Үйл ажиллагааны үед жилд 2 удаа	Төслийн талбай орчим	120.0	240.0	MNS6148:2010 Усны чанар. Газрын доорх усыг бохирдуулагч бодисын зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	Газрын доорхи ус: рН-6.5 – 8.5 NH ₄ - 3.0 мгN/л NO ₂ – 1 мг/л NO ₃ - 50 мг/л PO ₄ – 3.5 мг/л Cl – 350 мг/л F – 1.5 мг/л SO ₄ -500 мг/л Mn-0.1 мг/л Ag-0.1 мг/л Fe-0.3 мг/л
	Технологийн усны хэрэглээний эх үүсвэр буюу гадаргын ус			120.0			
Дүн /мян.төг/					240.0		
Хөрсний чанар, бохирдлын мониторинг							
Хөрсний морфологи бичиглэл, рН, цахилгаан дамжуулалт, давс%, ялзмагийн агууламж%, шим	Төслийн талбайд 4 цэг сонгох ШТМ түгээх цэгийн орчим болон олборлолтод өртөөгүй цэгт Угаан баяжуулах	Жилд 2 удаа	Хөрсний элэгдэл эвдрэлд орох, үржил шимээ алдах, гадаргын унаган хэлбэр өөрчлөгдөх	120.0	260.0	MNS 2305-94 Дээж авах, савлах, тээвэрлэх, хадгалах журам; MNS 3298-1991 Шинжилгээний дээж авахад	Pb-100 мг/кг Cd-3 мг/кг As-6 мг/кг Cu-100 мг/кг Zn-300 мг/кг

“Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах” төслийн 2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө

гэжээлийн элемент, хөрсний механик бүрэлдэхүүн, нүүрс устөрөгчийн нэгдлүүд	үйлдвэрийн хашаанд Тунгаах нуурын орчим					тавигдах ерөнхий шаардлагууд; MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ; MNS 5850:2008 Хөрсний чанар. Хөрс бохирдуулагч бодис, элементүүдийн зөвшөөрөгдөх дээд хэмжээ	
Хүнд металлын агууламж	Дээрх 4 цэгт	Жилд 2 удаа	Түлш, тосолгооны материал болон химийн бодис, хог хаягдлаар хөрс бохирдох Угаан баяжуулах үйлдвэрийн хашаанд Тунгаах нуурын орчим	140.0			
Дүн /мян.төг/						260.0	
Нийт /мян.төг/						780.0	

6.1. БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар нөлөөлөлд өртөгч оршин суугчид, оролцогч талуудад тайлагнах төлөвлөгөө

Төсөл хэрэгжүүлэгч “Гэрэлт шинэчлэл” ХХК жил бүр БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тайлан хүргүүлэх ба байгаль орчны хяналтын улсын байцаагч, орон нутгийн байцаагч, орон нутгийн байцаагч, бүх шатны Засаг даргад тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хэрэгжилтийн тайланг жил тутамд хүргүүлнэ. Төсөл хэрэгжүүлэгч нь нутаг дэвсгэрийн сум, багийн нийтийн иргэдийн хуралд БОМТ-ний хэрэгжилтийн талаар танилцуулгыг хагас жил тутамд хийнэ.

Хүснэгт 16. БОМТ тайлагнах төлөвлөгөө

БОМТ хэрэгжилтийг тайлагнах, хэлэлцүүлэх байгууллагууд	Тайлагнах хэлэлцүүлэх хэлбэр	Мэдээллийн агуулга	Хугацаа тов	Хэлэлцүүлгээр санал авах чиглэл	Зохион байгуулах газар
Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яам	Тайлангийн эх хувь, албан бичгийн хамт	Тухайн жил төлөвлөсөн ажлаа хэрхэн гүйцэтгэсэн түүний үр дүнг өгүүлбэрээр дэлгэрэнгүй илэрхийлсэн текст байна. Тухайн текст нь ажлын гүйцэтгэл, үр дүнтэй холбоотой фото зургаар баталгаажсан байна.	Жилийн эцэст (12.01-нд)	Цаашид төлөвлөгөөнд шинээр тусгах зүйлс	Улаанбаатар хот
Булган аймгийн байгаль орчны газар	Тайлангийн эх хувь, албан бичгийн хамт		Жилийн эцэст (11.01-нд)	Цаашид анхаарах зүйлс, хамтран ажиллах	Булган аймаг
Бүрэгхангай сумын Засаг даргын тамгийн газар	Тайлангийн эх хувь, албан бичгийн хамт		Хагас жил, жилийн эцэст	Хамтран ажиллах	Бүрэгхангай сум
Бүрэгхайнгай сумын 1-р багийн Иргэдийн нийтийн хурал	Тайлангийн эх хувь, албан бичгийн хамт		Хагас жил, жилийн эцэст	Хамтран ажиллах	Багийн ИНХ

Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт хэрэгжихээр төлөвлөж буй “Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах” төслийн Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө, Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрийн хүрээнд 2023 онд хийгдэх ажлын нийт зардал нь **8480.0 мян.төг** болж байна.

Хүснэгт 17. БОМТ-ний нийт зардал

№	Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө		Нийт зардал (мян.төг)
1	Байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө	Сөрөг нөлөөллийг бууруулах арга хэмжээний төлөвлөгөө	1600.0
		Нөхөн сэргээлтийн төлөвлөгөө	1500.0
		Биологийн олон янз байдлын дүйцүүлэн хамгаалах төлөвлөгөө	3000.0 ҮА зардал
		Тэрбум мод тарих үндэсний хөдөлгөөнд	2500.0
		Нүүлгэн шилжүүлэх, нөхөн олговор олгох	0.0
		Түүх соёлын дурсгалт зүйлсийг хамгаалах	0.0
		Осол эрсдэлийн менежментийн төлөвлөгөө	ҮА зардал
		Хог хаягдлын менежментийн төлөвлөгөө	1800.0
2	Удирдлага зохион байгуулалтын зардал		300.0
3	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	Орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөр	780.0
Нийт зардал			8480.0

МОНГОЛ УЛС
УЛСЫН БҮРТГЭЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭ

2006.02.24
Бүртгэсэн өдөр, сар, өдөр

9011071145
Улсын бүртгэлийн дугаар

5046483
Ажлын гэрээний дугаар

Гэрэлтүүлэгч

Хягаарчидмал хариуцлагатай компани

Хуулийн зөвлөлийн нэг, хягаарчидмал хэлтэс

Дүрэм

Уулсын байгуулах торийн бичиг

Шийдвэр
Ажиллагааны өдөр

01
дүрсэл

2006.02.24
өд, сар, өдөр

269500
л.т.

Бирлийн материалын үйлдвэртэй
Уулсын орлого үйл ажиллагааны хэлтэс

514300

Бирлийн материалын худалдаа

Хөрөнгө

Уулсын орлого үйл ажиллагааны хэлтэс

Хугацаагүй
хугацаа

1

150,000.0

Төлбөрийн өдөр

Уулсын хөрөнгийн хэмжээ, хэргийн төлбөр

Баянгол, 14-р хороо, 5-р хороолол, 110 - 96, утас 1.90253283, утас 2, факс:

Хуулийн зөвлөлийн албан ёрын хэлтэс

Улсын бүртгэлийн алба

Бирлийн байгууллагын нэг

Харилцах банкны бүртгэл:			
Харилцагч банкны нэр	Дансны төрөл	Дансны дугаар	Бүртгэсэн ажилтан, гэмдэг
Холболт банк Б.П.ТТ	Тасархайн	1701148827	Л.Тогтоол

Хуулийн этгээдийн үүсгэн байгуулах баримт бичигт оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн бүртгэл:

Д/д **Нэмэлт, өөрчлөлтийн агуулга**

1. **МАТЕРИАЛЫН ТӨСВИЙН СЭНГЭЛЭЙН ХЭРЭГ**
 1. Хэрэгсэл, хэрэгсэлгүй үйлдвэрлэл, 2011-2012 онд 11.000.000.000 төгрөг
 2. 2012 оны 1-р сарын 31-ний байдлаар 11.000.000.000 төгрөг
 3. 2012 оны 1-р сарын 31-ний байдлаар 11.000.000.000 төгрөг
2. 400-Уул Тр-ийнхээ Мөхөлмөл Банк 21.47.000 төгрөг
 400-Уул Тр-ийнхээ Банк 400-Уул Тр-ийнхээ Банк

Бүртгэсэн
Ажилтан, тэмдэг

Огноо
2007.05.07
2007.05.07

2010.04.28

АНШИГ МАТРИМАЛЛААРЫН ТОСНЫ ТАГААР

АНШИГ МАТРИМАЛ АШИГЛАЛТЫН ТУСГАЙ

ЗӨВШӨӨРӨЛ

Дугаар **MV-021324**

Аншиг матримони тухай Монгол Улсын хуулийн 26 дугаар үзлийг үндэслэн

Булган аймаг хотогийн
Бүрхэнцэйн сум дүүргийн
Бүрэг нөрсөг газар оршин
45.10 тастар талбай бүхий уурхайн талбайд
хуульчлагдсан өмчлөлтийн ширээний дагуу аншиг матримони ашиглахыг
зөвшөөрч улсын бүртгэлийн 9011071145 тусгай гэрчилгээний
"Гэрлэлийн гэрэл" ХХК нэг
ажлаа тусгай зөвшөөрлийг 2019.04.10 дуусгал
хугацаагаар олгоно.

Тусгай зөвшөөрөл хоёрдугаар бэл хувиар.

Д.ДАНЦЭВЭН

2019 оны 4 сарын 10 өдөр

Улаанбаатар хот

0000309

230037

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ
2 ДУГААР ХАВСРАЛТ

MV-021324

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Дэс дугаар	Тусгай зөвшөөрөлд орох өөрчлөлтийн үндэслэл	Хүчин төгөлдөр талбайн хэмжээ /га/	Хасагдах талбайн хэмжээ /га/	Тусгай зөвшөөрлийн талбайн солбицлууд, огноо, гарын үсэг, тэмдэг		
				№	Уртраг	Өргөрөг
001-НМ	• Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг энх олгосон-2019.04.10	43.7 Га	0 Га	1	104° 20' 40.93"	48° 14' 40.92"
				2	104° 20' 4.93"	48° 14' 40.92"
				3	104° 20' 13.94"	48° 14' 40.95"
				4	104° 20' 13.95"	48° 14' 58.98"
				5	104° 20' 21.03"	48° 14' 58.92"
				6	104° 20' 23.51"	48° 14' 59.4"
				7	104° 20' 23.47"	48° 15' 2.12"
				8	104° 20' 28.29"	48° 15' 2.12"
				9	104° 20' 40.95"	48° 15' 16.92"

230038

ТУСГАЙ ЗӨВШӨӨРЛИЙН ГЭРЧИЛГЭЭНИЙ 1 ДҮГЭЭР ХАВСРАЛТ

MV-021324

Тусгай зөвшөөрлийн гэрчилгээгүй бол хүчингүй.

Дэс дугаар	Тусгай зөвшөөрөлд орох өөрчлөлтийн үндэслэл	Огноо, гарын үсэг, тэмдэг
001-NM	<ul style="list-style-type: none"> • Бүртгэл: Ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл олгосон 2019.04.10, дуусах хугацаа 2049.04.10 • Тусгай зөвшөөрлийн 1 дахь дах жилийн төлбөрийг төлөв • Кадастрын хэлтсийн даргын 2019.04.09-ний 187 тоот шийдвэр	2019.04.10
002-PE	<ul style="list-style-type: none"> • Бүртгэл: Тусгай зөвшөөрлийн 2 дахь дах жилийн төлбөрийг төлөв. Хугацаа 2020.04.10 – 2021.04.10 хүртэл	2020.04.23
003-PE	<ul style="list-style-type: none"> • Бүртгэл: Тусгай зөвшөөрлийн 3 дахь дах жилийн төлбөрийг төлөв. Хугацаа 2021.04.10 – 2022.04.10 хүртэл	2021.06.07

ЗӨВШӨӨРСӨН: ТЭРЭЛТ ШИНЭЧЛЭЛ
ХХК ИЙН ЗАХИГАЛ

А.С. ЭРДЭНЭРЧУУШАН

ТАНИЛЦСАН: ЭРДЭС БАЯЛГИЙН
МЭРГЭЭЖЛИЙН ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА
МОНХТӨР

**БУЛГАН АЙМГИЙН БҮРЭГХАНГАЙ СУМЫН НУТАГТ ОРШИХ
ТУУЛЫН ТАЛБАЙН ӨМНӨД ХЭСЭГ (ХШ-967-971) ҮҮСМЭЛ
ШОРООН ОРД БОЛОН БҮРЭГ НЭРТЭЙ АЛТНЫ ШОРООН
ОРДЫГ ИЛ БОЛОН ДРАГЫН АРГААР АШИГЛАХ ТЕХНИК-
ЭДИЙН ЗАСГИЙН ҮНДЭСЛЭЛ**

(Тусгай зөвшөөрлийн дугаар MV-021324, Хүчин чадал 153.8 мян м³/жил)

ХЯНАСАН:

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЭЖЛИЙН ЗӨВЛӨЛИЙН
САЛБАР ХУРАЛДААНЫ НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА /Э.БОЛД-ЭРДЭНЭ/

ЗӨВЛӨСӨН:

МОНГОЛ УЛСЫН ЗӨВЛӨХ ИНЖЕНЕР /М.ЭНХБАЯР/

ТӨСЛИЙН ШИНЖЭЭЧ:

МОНГОЛ УЛСЫН ЗӨВЛӨХ ИНЖЕНЕР /М.БОЛДУ/

ТӨСӨЛ БОЛОВСРУУЛАГЧИД:

УУЛ УУРХАЙН ИНЖЕНЕР /Н.ЦЭДЭВДОРЖ/

УУЛ УУРХАЙН ИНЖЕНЕР /Б.БЯМБАДОРЖ/

УУЛ УУРХАЙН ИНЖЕНЕР /Э.РЭНЦЭН/

ГЕОЛОГИЧ: /Ж.АМАРБАТ/

ЭДИЙН ЗАСАГЧ: /А.СЭМЖИДМАА/

АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗРЫН
ДАРГЫН ТУШААЛ

2019 оны 08 сарын 02 өдөр

Дугаар 7/117

Улаанбаатар хот

Техник-эдийн засгийн үндэслэл
хүлээн авах тухай

Засгийн газрын агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.4, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 48 дугаар зүйлийн 48.4 дэх хэсэг, Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн 2019 оны 06 дугаар сарын 13-ны өдрийн т/19-09-14 тоот дүгнэлтийг тус тус үндэслэн ТУШААХ нь:

1. Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт орших MV-021324 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Гэрэлтшинэчлэл ХХК-ийн Туулын талбайн өмнөд хэсэг /ХШ-967-971/ үүсмэл орд, Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгаар ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэлийг хүлээн авсанд тооцсугай.

2. Хүлээн авсан техник-эдийн засгийн үндэслэлийн үйлдвэрлэлийн нөөцийг бүртгэж, нөөцийн хөдөлгөөн хийхийг Уул уурхайн үйлдвэрлэл, технологийн хэлтэс (Д.Хангай)-т зөвшөөрсүгэй.

3. Техник-эдийн засгийн үндэслэлийн дагуу уулын ажил явуулах зөвшөөрөл олгох, хяналт тавьж ажиллахыг Уул уурхайн үйлдвэрлэл, технологийн хэлтэс (Д.Хангай)-т даалгасугай.

4. Техник-эдийн засгийн үндэслэлд тусгасан үйлдвэрийн хүчин чадал, техник, тоног төхөөрөмж, технологи, эдийн засгийн тооцоог өөрчлөх тохиолдолд уг техник-эдийн засгийн үндэслэлд тодотгол хийлгэж байхыг Уул уурхайн үйлдвэрлэл, технологийн хэлтэс (Д.Хангай)-т даалгасугай.

5. Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт орших MV-021324 тоот ашиглалтын тусгай зөвшөөрөлтэй Туулын талбайн өмнөд хэсэг /ХШ-967-971/ үүсмэл орд, Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгаар ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэлийг диск, ЭБМЗ-ийн дүгнэлтийн хамт энэхүү тушаалыг хүлээн авсан өдрөөс хойш ажлын 5 өдөрт багтаан Эрдэс баялгийн мэдээллийн технологийн төвийн Геологийн баримтын төв архивд хүлээлгэн өгөхийг Гэрэлтшинэчлэл ХХК-д даалгасугай.

ДАРГА

Х.ХЭРЛЭН

10 14

230040

УУЛ УУРХАЙ, ХҮНД ҮЙЛДВЭРИЙН ЯАМ
АШИГТ МАЛТМАЛ, ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР
ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН ЗӨВЛӨЛИЙН
ДҮГНЭЛТ

2019 оны 06 сарын 27 өдөр

Дугаар Т/19-11-03

Улаанбаатар хот

Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт байрлах Туулын талбайн өмнөд хэсэг ХШ (967-971) үүсмэл шороон орд болон Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах техник-эдийн засгийн үндэслэлийг хэлэлцсэн тухай

"Гэрэлт-шинэчлэлт" ХХК-ийн захиалгаар Уул уурхайн зураг төслийн "Майнинг шорт лонг терм" ХХК боловсруулсан Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт орших Туулын талбайн өмнөд хэсэг ХШ (967-971) үүсмэл шороон орд болон Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэлд Монгол улсын уул уурхайн зөвлөх инженер Ч.Энхбаяр зөвлөж, шинжээч Монгол улсын зөвлөх инженер И.Болд шинжээчийн дүгнэлт гаргасан байна. Техник-эдийн засгийн үндэслэлийг Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн ТЭЗҮ хэлэлцэх салбар хуралдаанаар авч хэлэлцэж, дараах ДҮГНЭЛТ-ийг гаргаж байна.

1. Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт орших Туулын талбайн өмнөд хэсэг ХШ (967-971) үүсмэл шороон орд болон Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл нь Танилцуулга, Төслийн байршлын тодорхойлолт, Геологийн судалгаа, Ил уурхай, Хүдэр баяжуулалт, Дэд бүтэц, Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, Байгаль орчин, нөхөн сэргээлт, Хүний нөөц, Төсөл хөтөлбөр хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө, Зах зээлийн судалгаа, Эдийн засаг гэсэн 12 бүлэг 221 хуудас тайлбар бичиг болон 12 ширхэг хавсралт зураг бусад хавсралт материалуудаас бүрдсэн байна.

2. Тус орд нь MV-021324 тоот тусгай зөвшөөрлийн талбайн нөөцийг ЭБМЗ-ийн 2018 оны 6 дугаар сарын 7-ны өдрийн хуралдааны ХХ-07-05 дугаар дүгнэлт, Ашигт малтмал, газрын тосны газрын Даргын 2018 оны 8 дугаар сарын 3-ны өдрийн Н/76 дугаар тушаал, Эрдэс баялагын мэргэжлийн зөвлөлийн 2018 оны 12 дугаар сарын 28-ны өдрийн ХХ-15-13 дугаар дүгнэлт, Ашигт малтмал, газрын тосны газрын Даргын 2019 оны 3 дугаар сарын 15-ны өдрийн Н/18 тушаалаар бүртгэсэн байна. Ордын нийт бодитой 15.49 кг болон баттай 16.92 кг байх ба нийт 32.41 кг нөөцтэй байна.

3. Төсөлд үйлдвэрлэлийн нөөцийг бодохдоо ашиглалтын үеийн бохирдол 9%-аар (23.18 мян.м³), ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хүрээгээр хязгаарлагдах 0.31

кг алт х.ц, 3.13 мян.м³ элсийг тооцоход уурхайн хүрээнд 32.1 нийт кг алт байна. Орд нь нийт 8 блокоос бүрдэх ба ХШ-969-971а-ын хоорондох 6 блокийн хөрс дунджаар 4.5-8 м хүртэл бөгөөд тус блокуудыг авто тээвэртэй, дотоод овоолго үүсгэн ашиглана. ХШ 967-968-ын хооронд 2 блок байх ба драгын аргаар ашиглалт явагдана. Ордыг 2 жилийн хугацаанд 32.1 кг алт баяжуулах цехэд нийлүүлнэ. Жилийн хүчин чадал 153.8 мян.м³ бөгөөд хөрс хуулалтын дундаж итгэлцүүр 1.11 м³/м³ байна.

4. Элс угаан баяжуулах цех нь жилд 153.8 мян.м³ элс угаан баяжуулах хүчин чадалтай байна. Төсөл хэрэгжих 2 жилийн хугацаанд нийт 108.8 мг/м³ дундаж агуулгатай 294.8 мян.м³ элс буюу 32.1 кг алтыг баяжуулж, 89.43%-ийн металл авалттай 28.7 кг алт үйлдвэрлэхээр байна.

5. Баяжуулах үйлдвэр-1 нь 1м³ элс угаан баяжуулахад 3.9 м³ ус зарцуулна. Үйлдвэрийн технологийн усны 85% эргүүлэн ашиглах бөгөөд 15% буюу 0.59 м³ цэвэр ус шаардлагатай байна. Баяжуулах үйлдвэрийн хэрэгцээт усны хэмжээ 8.13 л/сек байна. Баяжуулах үйлдвэр-2 нь 1м³ элс угаан баяжуулахад 5.4 м³ ус зарцуулна. Үйлдвэрийн технологийн усны 90% эргүүлэн ашиглах бөгөөд 10% буюу 0.54 м³ цэвэр ус шаардлагатай байна. Баяжуулах үйлдвэрийн хэрэгцээт усны хэмжээ 4.95 л/сек байна. Төсөл хэрэгжих нийт хугацаанд 227.3 мян.м³ ус зарцуулагдана. Ордыг ашиглах үйлдвэрийн усыг гадаргийн, ундны усны усан хангамжийг 0.7 км зайтай туул голоос авч хэрэглэхээр тусгажээ.

6. Ордын алт агуулсан элсийг хүрдэн шигшүүр СБК-1.4, гүн дүүргэлтийн шлюз, сэгсрэх ширээ СКО-2, технологийн усны К200 насос болон DF-30 драгаар угаан баяжуулахаар төлөвлөсөн байна.

7. Төслийн талбай дээрх үйлдвэр, объектууд болон цахилгаан тоног төхөөрөмжийг цахилгаанаар хангахын тулд Дархан-Сэлэнгийн төвийн шугамд холбогдсон. 6/04кВа трансформатортай, уурхайн хэрэглээг 400кВа чадал бүхий трансформатороор уурхайн дотоод хэрэглээг хангана.

8. Ордын ашиглалтын хугацаанд нийт 61 хүний ажлын байр бий болох болж, 1 ажилтны сарын дундаж цалин 1.2 сая.төг байна.

9. Төслийг хэрэгжүүлэгч "Гэрэлтшинэчлэл" ХХК нь байгаль орчин, нөхөн сэргээлтийн тухай Монгол улсын холбогдох хууль тогтоомж, стандартуудыг мөрдлөг болгон ажиллана. Байгаль орчин, хаалт, нөхөн сэргээх ажлын хэрэгжилтэд анхаарч ажиллахыг төсөл хэрэгжүүлэгч аж ахуй нэгжид анхааруулахаар тогтов. Үйлдвэрийн байгаль орчин хамгаалах, нөхөн сэргээх, мониторингийн зардалд нийтдээ ашиглалтын хугацаанд 88.1 сая төгрөг зарцуулахаар тусгажээ.

10. Уурхайн хөрөнгө оруулалт 744.6 сая төгрөг байна. 1 кг алтны бүрэн өөрийн 67,552.1 төгрөг, 1 м³ элсэнд ногдох өртөг 6576 төгрөг байх ба төслийн хугацаанд нийт 3.04 тэрбум төгрөгийн борлуулалтын орлоготой байна. 1.9 тэрбум төгрөгийн үйл ажиллагааны зардалтай, татвар төлсний дараа 992.6 сая төгрөгийн цэвэр ашигтай ажиллахаар тооцолсон.

11. Үйл ажиллагааны мөнгөн урсгалаас хөрөнгө оруулалтын зардлыг хассан ашгийг жилийн 10-20%-ийн дискаунтын (хорогдуулалт) нормоор бууруулан, өнөөгийн мөнгөнд шилжүүлсэн цэвэр ашгийг (NPV@10%) тооцвол 197.4 сая төгрөг.

Төсөл нь хөрөнгө оруулалтаа 1.6 сарын хугацаанд бүрэн нөхөх бөгөөд дотоод өгөөжийн норм (IRR%) 32.6% байна.

12. Төслийн хугацаанд нийт 591.2 сая төгрөгийн татвар хураамжийг улс болон орон нутгийн төсөвт оруулна.

13. Төсөлд шаардлагатай мэргэжлээр Монгол улсын иргэдийг бэлтгэх, тэдгээрийг ажлын байраар хангах, нийгмийн асуудлыг шийдвэрлэх, нийгмийн өмнө хүлээсэн үүргээ биелүүлж байгаль орчныг нөхөн сэргээх, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн талаар холбогдох байгууллагуудтай хамтран ажиллаж байхыг ЭБМЗ-өөс даалгаж байна.

14. Техник, эдийн засгийн үндэслэл нь уншихад ойлгомжтой, цэгц дараалал сайтай, мэргэжлийн төвшинд чанартай сайн боловсруулсан, үйлдвэрийн үйлдвэрлэл явуулах бүхий л шат дамжлага буюу үйл ажиллагааг хамарсан, угаах үйлдвэрийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөө боловсруулах зэрэгт туслах баримт бичиг болжээ.

15. Энэхүү техник, эдийн засгийн үндэслэл нь ЭБЭХ-ийн сайдын 2012 оны 04 дүгээр сарын 17-ны өдрийн 074-р тушаалаар баталсан "Ашигт малтмалын баялгийн урьдчилсан үнэлгээ, ашигт малтмалын ордын нөөцийг ашиглах боломжийн урьдчилсан үнэлгээ, уул уурхайн төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэлд тавигдах үндсэн шаардлагууд ба техник, эдийн засгийн үндэслэл хүлээн авах журам"-ын дагуу гүйцэтгэгдсэн байна гэж үзлээ.

16. Техник-эдийн засгийн үндэслэлд тусгагдсан техник, технологийн сонголт, уулын ажлын төлөвлөлт, цахилгаан болон усан хангамж, дэд бүтэц, байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлт, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй, төслийн эдийн засгийн үнэлгээг боловсруулсан Уул уурхайн зураг төслийн "Майнинг шорт лонг" ХХК хариуцах, түүний үнэн бодит байдал, чанарт гаргасан дүгнэлтийг шинжээч Монгол улсын зөвлөх инженер И.Болд хариуцах.

17. Техник-эдийн засгийн үндэслэлд тусгасан уурхайн хүчин чадал, техник тоног төхөөрөмж, технологи, эдийн засгийн тооцоог өөрчлөх тохиолдолд уг техник-эдийн засгийн үндэслэлд тодотгол хийлгэж, ЭБМЗ-ийн салбар хуралдаанаар хэлэлцүүлж байх нь зүйтэй.

18. Захиалагч компани Техник-эдийн засгийн үндэслэлийг хүлээн авах тухай Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн Төрийн захиргааны байгууллагын шийдвэр гарснаас хойш 5 хоногт багтаан Техник-эдийн засгийн үндэслэлийг Эрдэс баялгийн мэдээллийн технологийн төвд холбогдох шаардлагад нийцүүлэн хүлээлгэн өгөх үүрэгтэй. Энэ үүргээ хэрэгжүүлээгүй тохиолдолд Геологи, уул уурхайн асуудал эрхэлсэн Төрийн захиргааны байгууллагын дарга гаргасан шийдвэрээ түдгэлзүүлэх, цуцлах эрхтэйг анхааруулах нь зүйтэй.

Техник-эдийн засгийн үндэслэлд хийсэн шинжээчийн дүгнэлт, зөвлөлийн гишүүдийн саналыг үндэслэн Эрдэс баялгийн мэргэжлийн зөвлөлийн Салбар хуралдаанаас Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргад Ашигт малтмалын тухай хуулийн 35 дугаар зүйлийн 35.4, 48 дугаар зүйлийн 48.4, Газрын хэвлийн тухай хуулийн 45 дугаар зүйлийн 45.2 дахь хэсгүүд болон энэ дүгнэлт, холбогдох хуулийн заалтуудыг тус тус үндэслэн Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт орших

Туулын талбайн өмнөд хэсэг ХШ (967-971) үүсмэл шороон орд болон Бүрэг нэртэй алтны шороон ордыг ил болон драгын аргаар ашиглах техник эдийн засгийн үндэслэл"-ийг хүлээн авах шийдвэр гаргахыг уламжлахаар шийдвэрлэв.

ТАНИЛЦСАН:

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН
ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА

 Б.МӨНХТӨР

ХУРАЛДААНЫГ УДИРДСАН:

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН
ЗӨВЛӨЛИЙН САЛБАР
ЗӨВЛӨЛИЙН ДАРГА

 Б.ДЭЛГЭРЖАРГАЛ

БОЛОВСРУУЛСАН:

ЭРДЭС БАЯЛГИЙН МЭРГЭЖЛИЙН
ЗӨВЛӨЛИЙН САЛБАР ЗӨВЛӨЛИЙН
НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА

 Э.БОЛД-ЭРДЭНЭ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГЖҮҮЛЭГЧ АГЕНТЛАГ
УСНЫ ГАЗАР

Чингүнжавын гудамж, 2 дугаар хороо,
Баянгол дүүрэг, Улаанбаатар хот, 16050
Утас/Факс: (976-51) 26 55 78, (976-51) 26 55 36.
Цахим шуудан: office@water.gov.mn,
Цахим хуудас: www.water.gov.mn

2022.10.26 № 01/1204
танай 2022.10.05-ны № 19/159 -т

"ГЭРЭЛТШИНЭЧЛЭЛ" ХХК-Д

Танай байгууллагын 2022 оны 19/159 тоот албан бичгээр ирүүлсэн хүсэлт, холбогдох бичиг баримтыг судалж үзээд Усны тухай хуулийн 28.4 дэх заалтыг үндэслэн Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын "Бүрэг" нэртэй газарт орших ашигт малтмал ашиглах MV-021324 дугаартай тусгай зөвшөөрөл бүхий алтны шороон ордыг ил аргаар ашиглах төслийн ус ашиглуулах дүгнэлтийг гарган хавсралтаар хүргүүлж байна.

Хувийг Туул голын сав газрын захиргаанд.

Хавсралт 4 хуудастай.

ДАРГА

Ш.МЯГМАР

163222450

УС АШИГЛУУЛАХ ДҮГНЭЛТ

2022 оны 10 дугаар сарын 26-ны өдөр

Дугаар-204

Улаанбаатар хот

1. Аж ахуйн нэгж байгууллага, захирлын нэр, утас, факс, улсын бүртгэлийн болон регистрийн дугаар:

"Гэрэлтшинэчлэл" ХХК, захирал С.Эрдэнэчуулган, Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг, 4-р хороо, Баруун сэлбэ гудамж, "Хишиг төв"-ийн байр 6-603 тоот, холбогдох утас: 99110075, 80889696, И-мэйл: gombojav.d@gmail.com, улсын бүртгэлийн дугаар: 9011071145, регистрийн дугаар: 5046483.

2. Төслийн нэр, байршил:

"Гэрэлтшинэчлэл" ХХК-ийн эзэмшлийн "Бүрэг" нэртэй алтны шороон орд нь Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт Бүрэгхангай сумын төвөөс зүүн тийш 40 км, Улаанбаатар хотоос баруун тийш 250 км, Улаанбаатар-Архангай чиглэлийн хатуу хучилттай авто замаас хойш 60 км зайд байрладаг. Туул голын сав газарт хамаарагдана.

3. Төсөл хэрэгжүүлэгч: "Гэрэлтшинэчлэл" ХХК

4. Тусгай зөвшөөрлийн дугаар болон талбайн координат: /X,Y/

АМГ-аас 2019.04.10-ны өдөр "Гэрэлтшинэчлэл" ХХК-д Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын "Бүрэг" нэртэй газарт 43.10 га талбай бүхий MV-021324 дугаартай ашигт малтмал ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийг олгосон.

Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: MV-021324, талбайн хэмжээ: 43.1 га (солбицлын 9 цэг)

Уг талбайн солбицол:

№	Уртраг	Өргөрөг	№	Уртраг	Өргөрөг
1	104°20'40.93"	48°14'40.82"	6	104°20'23.51"	48°14'59.4"
2	104°20'4.93"	48°14'40.82"	7	104°20'23.47"	48°15'2.12"
3	104°20'13.94"	48°14'49.83"	8	104°20'26.25"	48°15'2.12"
4	104°20'13.85"	48°14'56.88"	9	104°20'40.93"	48°15'16.82"
5	104°20'21.03"	48°14'56.92"			

5. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээний нэр төрөл зориулалт:

Алтны шороон ордыг ил аргаар олборлон, гравитацийн аргаар болон драгаар угаан баяжуулах.

6. Үйлдвэрийн техник, технологи: /ажиллах горим, хүчин чадал/

Уурхайн олборлолтод ашиглах машин техник:

HYUNDAI-5000LC маркийн экскаватор 1ш	HYUNDAI-ZL-50 маркийн утгуурт ачигч 1ш
HOWO маркийн автосамосвал 3ш	HYUNDAI-2900 маркийн экскаватор 1ш
SHANTUI-SD-16 маркийн бульдозер 1ш	

Баяжуулалтад ашиглах тоног төхөөрөмж:

СБК-1.4 маркийн хүрдэт шигшүүр 1ш	K200 маркийн эзлэхүүнт насос 1ш
Драг-30 маркийн Драг 1ш	МОД-1М1 маркийн тунаах машин 1ш
СКО-2 маркийн сэгсрэх ширээ 1ш	МОД-0.5М маркийн тунаах машин 1ш
320м³/цаг хүчин чадалтай эзлэхүүнт насос 3ш	

Уурхайн алт гарган авах технологи нь олборлосон элсийг скруббер (хүрдэт шигшүүр)-ээр угаан ангилаад шлюз (хоригт цорго)-ээр /баяжуулалт → гүйцээн баяжуулалт/ баяжуулж, шлихийн аргаар алтыг гарган авна.

Драглайны шийдэлтэй алт гарган авах технологи нь хөрс хуулалт ухах → шидэх (гадаад ба дотоод овоолго), элс олборлолт нь ухах → угаах үйлдвэр гэсэн процессоор явагддаг. Баяжуулалт нь хүрдэн шигшүүрээр угаах төхөөрөмж, гүн, нам дүүргэлтийн шлюз, тунаах машин, баяжуулах ширээний дамжуулгаар угаан баяжуулдаг.

2022 онд уурхайд 61 хүн хоногт 2 ээлжээр, 20 цагаар, 180 хоног ажиллана.

7. Үйлдвэрлэх, боловсруулах бүтээгдэхүүний хэмжээ:

2022 онд 285.61 мян.м³ хөрс хуулж, 139.45 мян.м³ элс (өмнөх оны үлдэгдэл 48.88 мян.м³, энэ онд олборлох 90.57 мян.м³)-ийг баяжуулж, химийн цээрээр 22.1 кг, угааж 19.3 кг алт гарган авч борлуулна. Биологийн нөхөн сэргээлт хийхгүй. "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд 1.5 га-д 500 ш мод тарина.

8. Усны эх үүсвэр, нөөц, чанар, хоногт ашиглах хэмжээ: /шоо.метрээр/

"Монгол ус" ТӨААТҮГ-ын 2020.06.29-ний өдрийн 1/309 дугаартай "Гэрэлтшинэчлэл" ХХК-д гаргаж өгсөн усны ашиглах боломжит нөөцийн дүгнэлтэд унд ахуйн хэрэгцээнд "Өрмөн уул" ХХК-ийн эзэмшлийн 172.8м³/хон ундаргатай ерөмдмөл худгаас гэрээгээр 3.28м³/хон ус авч ашиглахад, зам талбайн усалгаа, технологийн хэрэгцээнд шаардагдах 1,688.2м³/хон усыг уурхайд орж ирэх 278.2м³/хон шүүрлийн уснаас болон 20.0м³/сек урсацтай Туул голоос хангахад усны ашиглах боломжит нөөцийн хэмжээ хүрэлцээтэй байна гэсэн.

9. Усны барилга байгууламжууд: /нэр, хүчин чадал, хэмжээ, хийц, дамжуулах шугам сүлжээний урт, диаметр/

Уурхайн эргэлтийн усан сан 2,000.0 м³ багтаамжтай, тунгаах сан 50,000.0 м³ багтаамжтай, эргэлтийн усан сангаас ус татах шугам хоолой 7.0 м-ийн урттай, 200.0 мм-ийн голчтой, Туул голоос ус татах шугам хоолой 150 мм-ийн голчтой 450 м-ийн урттай байна.

10. Худаг, өргөлтийн станцууд, усны тоолуур, /насосны хүчин чадал, марк/

№	Уртраг	Өргөрөг	Ундарга (л/с)	Насосны марк	Тоолуурын	
					Марк	Дугаар
	104°19'54.1"	48°15'07.53"	2.0	K-200	-	-

11. Байгаль орчны үнэлгээ, нөхцөл:

Туулын талбайн өмнөд хэсэг (ХШ 967-971) үүсмэл шороон орд болон Бүрэг нэртэй алтны шороон ордын байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланг 2020 онд "Грийн солюшн консалтинг" ХХК боловсруулж, батлуулсан.

12. Онцгой нөхцөл:

- Шар усны болон гэнэтийн үерийн ус уурхайн ухлага буюу ашиглалт явуулж буй талбай болон хаягдлын санд орохоос сэргийлэн зохих арга хэмжээ авах;
- Хаягдлын сангийн зураг төслийг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэж, зураг төсөлд Усны газраар 2022 онд багтаан дүгнэлт гаргуулах;
- Улирал бүр хоёроос доошгүй удаа хаягдал усны холимог сорьц авч, байгаль орчны итгэмжлэгдсэн лабораториор шинжилгээ хийлгэж, хариуг улирал бүрийн сүүлийн сарын 15-ны өдрийн дотор Усны газарт ирүүлэх шаардлагатайг анхаарах.

13. Холбогдох хууль, дүрэм, журам, норм стандартын дагуу усны зарцуулалтыг тооцоход:

Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2015 оны А/301 тоот тушаалаар баталсан "Нэгж бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, ажил гүйцэтгэх, үйлчилгээ үзүүлэхэд зарцуулах усны хэрэглээний норм"-ын дагуу тооцоход үйлдвэрлэлийн хэрэгцээнд:

$$139,450.0 \text{ м}^3 \times 4.0 \text{ м}^3/\text{тн} = 557,800.0 \text{ м}^3 \text{ ус шаардагдана.}$$

Техникийн хүчин чадлаар тооцоход:

Угаах төхөөрөмж (скруббер)-ийн цагийн хүчин чадал: 80 тн/цаг (2022 оны АҮАТ 15х), драгийн цагийн хүчин чадал: 50 тн/цаг (2022 оны АҮАТ 17х)

130 м ³ /цаг х 20 цаг = 2,600.0 м ³ /хон	- Хоногт угаах элсний хэмжээ
2,600.0 м ³ /хон х 4.0 м ³ = 10,400.0 м ³ /хон	- Хоногт шаардагдах усны хэмжээ
10,400.0 м ³ /хон х 5 хон = 52,000.0 м ³	- Эргэлтийн усан санд тогтмол байх усны хэмжээ
139,450.0 м ³ : 2,600.0 м ³ /хон = 53 хон	- Элс угаан баяжуулахад зарцуулах хугацаа
10,400.0 м ³ /хон х 0.2 х 53 хон = 110,240.0 м ³	- Ууршилт, шүүрэлтээр алдагдах усны хэмжээ

$52,000.0\text{ м}^3 + 110,240.0\text{ м}^3 = 162,240.0\text{ м}^3$	- технологид ашиглах усны хэмжээ
$5,000.0\text{ м}^3 \times 2\text{ л/м}^2 \times 90\text{ хон} = 900.0\text{ м}^3$	- Зам талбайн тоосжилт дарахад шаардагдах усны хэмжээ
$500\text{ ш/мод} \times 35\text{ л/м}^2 \times 10\text{ удаа} = 175.0\text{ м}^3$	- "Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөн ий хүрээнд мод тарихад шаардагдах ус
$52,000.0\text{ м}^3 + 110,240.0\text{ м}^3 + 900.0\text{ м}^3 + 175.0\text{ м}^3 = 163,315.0\text{ м}^3$	- жилд ашиглах усны хэмжээ
$278.2\text{ м}^3 \times 180\text{ хон} = 50,076.0\text{ м}^3$	- уурхайд орж ирэх шүүрлийн усны хэмжээ (эзэмшлийн талбайд нь 2020 онд хийсэн гидрогеологийн судалгаа) /технологи, зам талбайн тоосжилт дарах, мод тарихад ашиглана/
$163,315.0\text{ м}^3 - 50,076.0\text{ м}^3 = 113,239.0\text{ м}^3$	- жилд ашиглах гадаргын усны хэмжээ
$61\text{ хүн} \times 150\text{ л/хон} \times 180\text{ хон} = 1,647.0\text{ м}^3$	- ажиллагсдын унд, ахуйн усны хэрэгцээ

14. Холбогдох хууль, тогтоол шийдвэрийн дагуу оногдуулах усны нөөцийн төлбөрийг урьдчилсан байдлаар тооцоход:

Байгалийн нөөц ашигласны төлбөрийн тухай хуулийн 20.1.1 дэх заалтын дагуу унд, ахуйн зориулалтаар ашиглах **1,647.0 м³** усыг төлбөрөөс чөлөөлнө.

Ашигт малтмал баяжуулахад ашиглах **113,239.0 м³**, уурхайн ухлагаас шавхан зайлуулах **50,076.0 м³** газрын доорх усны төлбөрийг Засгийн газрын 2011 оны 302, 2013 оны 327, 326 дугаар тогтоолд заасан ашиглалтын зориулалтыг тооцох итгэлцүүр, усны нөөц ашигласны төлбөрийн хувь хэмжээг тус тус үндэслэн урьдчилсан байдлаар тооцвол:

Ашигт малтмал баяжуулахад гадаргын усны нөөц ашигласны төлбөр:

$$1\text{ м}^3\text{ гадаргын усны үнэ: } 2651\text{ төг/м}^3 \times 0.1 \times 0.9 = 238.59\text{ төг/м}^3$$

2651 төг/м³ – Засгийн газрын 2011 оны 302-р тогтоолоор Туул голын сав газарт тогтоосон гадаргын усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэ;

(10%) – Засгийн газрын 2013 оны 326-р тогтоолын (7.а)-д заасан гадаргын усыг ашиглахад тооцох төлбөрийн хувь;

0.9 – Засгийн газрын 2013 оны 327-р тогтоолд заасан Туул голын сав газарт тогтоосон гадаргын усыг ашиглахад тооцох итгэлцүүр;

$$113,239.0\text{ м}^3 \times 238.59\text{ төг/м}^3 = 27,017,693.0\text{ төг}$$

Шавхан зайлуулах газрын доорх шүүрлийн усны төлбөр:

$$1\text{ м}^3\text{ газрын доорх усны үнэ: } 9440\text{ төг/м}^3 \times 0.15 \times 0.7 = 991.2\text{ төг/м}^3$$

9440 төг/м³ – Засгийн газрын 2011 оны 302-р тогтоолоор Туул талын сав газарт тогтоосон газрын доорх усны экологи-эдийн засгийн суурь үнэ;

(15%) – Засгийн газрын 2013 оны 326-р тогтоолын (7.в)-д заасан газрын доорх усыг шавхан зайлуулах төлбөрийн хувь;

0.7 – Засгийн газрын 2013 оны 327-р тогтоолд заасан Туул голын сав газарт тогтоосон газрын доорх усыг шавхан зайлуулахад тооцох итгэлцүүр;

$$50,076.0\text{ м}^3 \times 991.2\text{ төг} = 49,635,331.2\text{ төг}$$

$$\text{Нийт төлбөр: } 27,017,693.0\text{ төг} + 49,635,331.2\text{ төг} = 76,653,024.2\text{ м}^3$$

/Далан зургаан сая зургаан зуун тавин гурван мянга хорин дөрвөн төгрөг/

15. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд усны нөөцийг хэмнэх эргүүлж ашиглах даалгавар

- Хаягдал бохир усыг стандартын шаардлагад нийцүүлэн цэвэрлэж, цэвэрлэсэн усаа зам, талбайн тоос дарах болон ногоон байгууламжийн усалгаанд ашиглах;

- Уурхайн технологид шаардагдах усыг шүүрлийн уснаас эргүүлэн ашиглах;

16. Тавигдах шаардлага, цаашид авах арга хэмжээ, зөвлөгөө

- Усны тухай хуулийн 28.6-д заасны дагуу Туул голын сав газрын захиргаанаас ус ашиглах зөвшөөрөл авч, зохих журмын дагуу гэрээ байгуулах;

- Усны тухай хуулийн 28.18-д зааснаар ус ашиглуулах дүгнэлт, холбогдох зөвшөөрөлгүйгээр ус ашиглахыг хориглодог болохыг анхаарах;
- Жил бүрийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөөг үндэслэлтэй, үнэн зөв гаргаж байх.
- Засгийн газрын 2018 оны 391 дүгээр тогтоолоор баталсан журмын дагуу зөвшөөрсөн хэмжээнээс илүү ашигласан усны нөөц ашигласны төлбөрийг шатлан өсгөж тооцохыг анхаарах.
- Усны тухай хуулийн 30.1.4-т заасны дагуу худаг болон гадаргын ус ашиглах шугам хоолой бүрт тоолуур суурилуулан баталгаажуулж, тоолуурын заалтаар усны нөөц ашигласны төлбөрийг тооцож, Төсвийн тухай хуулийн 26.6.5-д заасны дагуу төсөвт төвлөрүүлэх;
- Хаягдал усны дүгнэлтийг дараа жилийн эхний улиралд багтаан гаргуулах;
- Үйл ажиллагаа нь зогсох, тасалдах нөхцөл байдал үүссэн үед Сав газрын захиргаа болон холбогдох төрийн захиргааны байгууллагуудад даруй мэдэгдэж, тухайн оны ус ашиглалтын тайланд тусгаж ирүүлэх;
- Усны тухай хуулийн 7.5-д заасны дагуу улсын усны мэдээллийн сан бүрдүүлэхэд шаардлагатай ус ашиглалтын тайлан (газрын доорх усны хяналт шинжилгээний мэдээ, ус ашиглах зөвшөөрөл, гэрээ, гэрээ дүгнэсэн акт, усны нөөц ашигласны төлбөрийн баримт, ус ашиглалтын тоо, хэмжээ)-г 2022 оны 12 дугаар сарын 20-ны дотор Усны газарт office@water.gov.mn цахим хаягаар болон холбогдох газруудад хүргүүлж ажиллах;

УС АШИГЛАЛТЫН
ХЭЛТСИЙН МЭРГЭЖИЛТЭН

О.Оюунгэрэл О.ОЮУНГЭРЭЛ

Ашигт малтмал, газрын тосны газрын даргын
2022 оны 12 дугаар сарын ..... -ны өдрийн
..... дүгээр тушаалын хоёрдугаар хэвсрэлт

Батлав: гэрээг
Гэрэлтшинэчлэл АЖ-ийн
захирал ..... / Эрдэнэчуулган /

Хүлээн авсан:
АМГТГ-ын Уул уурхайн хэлтсийн
дарга Т.Зууннаст /

БУЛГАН АЙМГИЙН БҮРЭГХАНГАЙ СУМЫН БҮРЭГ ОРДЫН 2023 ОНЫ УУЛЫН АЖЛЫН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

Ашигт малтмалын төрөл: Алт (Шороон)
Үндсэн АТЗ-ийн дугаар: MV-021324
Нэмэлт АТЗ-ийн дугаар: 230062

Танилцсан: Уул уурхайн хэлтсийн ахлах мэргэжилтэн

/П.Зоригт/

БОЛОВСРУУЛСАН:

1. Ерөнхий инженер .....
2. Уулын инженер .....
3. Баяжуулагч инженер .....
4. Механик инженер .....
5. Эдийн засагч .....

2023 он

Аж ахуйн нэгжийн нэр:
Ашигт малтмалын төрөл:
Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн дугаар:

Гаралтай нэр:
Алт (Шарсон)
MV-021324

Ашигт малтмал газрын тосны газар

Байгуулалтын технологийн Гравитаци
Талаарлагчийн он: 2023
Тухайн онд олборлогч хэмжээ: 150.00

Маягт-10

Байгаль орчны нөхөн сэргээлт

Д/э	Үзүүлэлт	Талбай		Эзлүүрэн		Зуурын өмнө		Тайлбар	Самбыцал								
		Хэмжээ нэгж	Тоон утга	Хэмжээ нэгж	Тоон утга	Хэмжээ нэгж	Тоон утга		Уртраг			Өргөрөг			Метрийн		
1	Төсвийн нөхөн сэргээлт - Гаднад овоолго	га		м3		сая.төг			№	Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек	Град	Мин
									1								
2	Төсвийн нөхөн сэргээлт - Дотоод овоолго	га	2.5	м3	204768	сая.төг	2.5	Овоолго байрлуулах тэийлэйн хэмжээ 2.5 га 2023 онд нөхөн сэргээлтгүйн ажил хийгдэхгүй. Ийм аймагтай өртөөрөө өрөөлж үлдэв.	Уртраг			Өргөрөг			Метрийн		
									№	Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек	Град	Мин
									1	104	20	31.2601	48	14	45.1674	451150.9993	5343838.2785
									2	104	20	34.3753	48	14	48.7955	451216.4075	5343993.0545
									3	104	20	37.9605	48	14	46.7455	451289.8011	5343886.1281
									4	104	20	33.158	48	14	41.8559	451188.4513	5343739.4774
3	Биологийн нөхөн сэргээлт - Шалт харс	га	0.5	м3	7634	сая.төг	1.5	2023 онд нөхөн сэргээлтийн ажил хийгдэхгүй. Ийм аймагтай шалт харсийг овоолго үлдэв.	Уртраг			Өргөрөг			Метрийн		
									№	Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек	Град	Мин
									1	104	20	36.9835	48	14	43.8426	451268.8676	5343796.6743
									2	104	20	37.4395	48	14	44.5185	451278.4683	5343817.4601
									3	104	20	40.0927	48	14	42.2914	451332.598	5343748.232
									4	104	20	37.6126	48	14	41.5198	451281.248	5343724.848
4	Биологийн нөхөн сэргээлт - Биологи	га		м3		сая.төг			Уртраг			Өргөрөг			Метрийн		
									№	Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек	Град	Мин
									1								
5	Дулиудсан хамгаалах нөхөн сэргээлт	га		м3		сая.төг	1	Орон нутагтай хамтран ажиллах гэрээ харьяан батлагдсангүй байна тул гэрээ батлагдсаны дараа орон нутгаас эвэн өгөн газар дулиудсан хамгаалах нөхөн сэргээлтийн ажил хийнэ. Иймд газрын солбицлыг биелүүлж болно.	Уртраг			Өргөрөг			Метрийн		
									№	Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек	Град	Мин
									1								
6	"Тэрбум мод" үндэсний хөдөлгөөний хүрээнд тарих модны хэмжээ"	га	1.5	ш	800	сая.төг	2	2022 онд нийт 500 мод тарих талаарлагчийг амжилтаар.	Уртраг			Өргөрөг			Метрийн		
									№	Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек	Град	Мин
									1	104	20	24.9771	48	14	57.2481	451018.8567	5344213.7736
									2	104	20	25.5832	48	14	34.8982	451036.6641	5344133.889
									3	104	20	27.1822	48	14	50.7325	451068.588	5344011.1304
									4	104	20	27.511	48	14	47.688	451074.5608	5343917.073
7	Байгаль орчинд нөлөөлөх нөлөөллийг судлах хамгаалах	га	1.2	м3	2500	сая.төг	1.5		Уртраг			Өргөрөг			Метрийн		
									№	Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек	Град	Мин
									1								
	Нийт	га	5.70	м3	305,492.00	сая.төг	6.50										

Төлөөлөгч гаргасан: Гомбожав
Албан тушаал:

Хураан авсан: Мэргэжилтэн:

230009

ААН-ийн нэр:
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар:
Ашигт малтмалын төрөл:

Ашигт малтмал газрын тосны газар

Гэрэлтшинэчлэл
MV-021324
Алт (Шороон)

Төлөвлөгөөний он: 2023

Маягт №-12

Ажиллагсдын мэдээлэл, хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуй

Д/д	Үзүүлэлтүүд	Хэмжээ, нэгж	Тоон утга		Тайлбар
			Үндсэн компани	Туслан гуйцатгач	
1	2	3	4	5	6
1	Нийт ажиллагсад	хүн	61.00	0	
1.1	Үндсэн	хүн	61.00		
1.2	Гэрээт	хүн			
1.3	Эмэгтэй	хүн	30.00	0	
1.3.1	Захиргаа, удирдах ажилтан	хүн	1.00		
1.3.2	Инженер техникийн ажилтан	хүн	11.00		
1.3.3	Оператор	хүн	2.00		
1.3.4	Бусад	хүн	16.00		
1.4	Эрэгтэй	хүн	31.00	0	
1.4.1	Захиргаа, удирдах ажилтан	хүн	2.00		
1.4.2	Инженер техникийн ажилтан	хүн	5.00		
1.4.3	Оператор	хүн	12.00		
1.4.4	Бусад	хүн	12.00		
1.5	Гадаад	хүн	0.00	0	
1.5.1	ИТА	хүн			
1.5.2	Бусад	хүн			
2	Нийт цалин	сая төг/жил	750.00		
2.1	Сарын дундаж цалин-Удирдах	сая төг/хүн	2.80		
2.2	Сарын дундаж цалин-ИТА	сая төг/хүн	2.50		
2.3	Сарын дундаж цалин-оператор	сая төг/хүн	2.30		
2.4	Сарын дундаж цалин-туслах	сая төг/хүн	1.80		
2.5	Сарын дундаж цалин-бусад	сая төг/хүн	1.50		
2.6	Сарын дундаж цалин-гадаад	сая төг/хүн			
3	ХАБ-ын асуудал хариуцсан	сая төг/хүн			
3.1	Нэгж	ширхэг	1.00		
3.2	Ажилтан	хүн			
4	ХАБ-ын сургалт	ширхэг	1.00	0	
4.1	байгууллага(өөрийн)	ширхэг	1.00		
4.2	дотоод	ширхэг			
4.3	Гадаад	ширхэг			
5	ХАБ-ын сургалтад хамрагчдын тоо	ширхэг	61.00	0	
5.1	байгууллага(өөрийн)	ширхэг	61.00		
5.2	дотоод	ширхэг			
5.3	Гадаад	ширхэг			
6	Ажлын байрны нөхцөл	хүн	10.00	0	
6.1	Хэвийн	хүн	5.00		
6.2	Хэвийн бус-хортой	хүн			
6.3	Хэвийн бус-хүүд	хүн	4.00		
6.4	Хэвийн бус-халуун	хүн	1.00		
6.5	Хэвийн бус-газар дор	хүн			
6.6	Хэвийн бус-бусад	хүн			
7	Эрүүл мэндийн үзлэгт хамрагчдын тоо	хүн	61.00		
8	Ажлын тусгай хувцас хамгаалах хэрэгсэл	ширхэг	61.00	0	
8.1	Тусгай хувцас	ширхэг			
8.2	Хамгаалах хэрэгсэл	ширхэг	61.00		
9	ХАБ-ын нийт зардал	сая.төг	44.00	0	
9.1	Сургалт	сая.төг	9.50		
9.2	Эрүүл мэндийн үзлэг	сая.төг	2.50		
9.3	Эрүүл ахуйн нөхцөл сайжруулах	сая.төг	7.50		
9.4	Хэвийн бус нөхцөлд ажиллагсдад	сая.төг			
9.5	Самбар, тэмдэг тэмдэглэгээ	сая.төг	1.50		
9.6	Ажлын тусгай хувцас хамгаалах хэрэгсэл	сая.төг	15.00		
9.7	Орон нутгийн иргэдийн аюулгүй байдлыг хангах	сая.төг	3.50		
9.8	Бусад	сая.төг	4.50		

Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч: Гэрэлтшинэчлэл
Төлөвлөгөө гаргасан: Гомбожав
Албан тушаал:

Хүлээн авсан:
Мэргэжилтэн:

230010

Аж ахуйн нэгжийн нэр: Гэрэлтшингэцлэл
 Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: МУV-021324
 Ашигт малтмалын төрөл: Алт (Шороон)

АШИГТ МАЛТМАЛ ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР

Банжуулалтын технологийг: Гравитаци
 Төлөвлөгөөний он: 2023
 Тухайн онд боловсруулах хувдрийн (элс) хэмжээ: 150.00

Уурхай, үйлдвэрийн цахилгаан хангамж

№	Цахилгаан хангамж: Төвийн ЗХС	Харгалзахтай холбоотой	Хэмжих нэгж	Тоон утга	Тайлбар
		2	3	4	5
1	Олборлолтын (мл. давалд уурхайн) суурилагдсан чаргал		кВт (kW)	21.00	
2	Тосгоны суурилагдсан чаргал		кВт (kW)	44.00	
3	Банжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн суурилагдсан чаргал		кВт (kW)	208.10	
4	Цахилгааны хэрэглээ*		кВт ш/жит (kWh/year)	417,690.00	
5	Цахилгаан эрчим хүчний үнэ таркиф (НӨАТ-гүй)		төг/кВт-ц	155.00	
6	Цахилгаан эрчим хүчний зардал		сая. төг	64.74	

* Тухайн онд хэрэглэх нийт цахилгааны хэрэглээ, Тоолуурын гүйлтээр, Хэрэв эрчим хүчний системд холбогдоогүй бол бөглөх шаардлагатай.

Төлөвлөгөө гэрлэсэн: Гомбожав
 Ерөнхий менежер: Цогномзах

Хүлээн авсан:
 Маргажилтан:

Аж ахуйн нэгжийн нэр:
Тусгай зөвшөөрлийн дугаар:
Ашигт малтмалын төрөл:

Гэрээтшингэлэл
МУ-021324
Алт (Шорсон)

АШИГТ МАЛТМАЛ ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР

Баяжуулалтын технологи: Гравитаци
Төлөвлөгөөний он: 2023
Тухайн онд Боловсруулах хүрлийн (элс) хэмжээ: 150.00

Маягт-6.2

Уурхайн ус хангамж

№	Харгалзчийн ажлаалт	Эх үүсвэр	Хэмжээ нэгж	Тоон утга	Шоолирт тугам дахь усн тариф (төгөр)	Төлбөрийн хэмжээ (сан.төг)	Тайлбар
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Хүн амын үнд, ахуйн зориулалтаар ашигласан харгалз	Хүн амын үнд, ахуйн зориулалтаар ашигласан харгалз	Гүн (шүүрэл, хууд)	м3/жил	209.07	53.20	0.011
2	Олборлох үйлдвэрлэлийн харгалз	Олборлох үйлдвэрлэлийн (ил, далд уурхай) харгалз	Гадарга (гол, горхи, нуур, цэвэрл)	м3/жил	67,609.00	236.59	16.129
3	Баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрлэлийн харгалз	Эргэлтийн усны хэмжээ	Үүснэл нуур	м3/жил	474,130.00	0.00	0.00
3		Нэмэлт усны хэмжээ	Гадарга (гол, горхи, нуур, цэвэрл)	м3/жил	83,679.00	236.59	19.963
3		Нийт усны хэмжээ	---	м3/жил	557,809.00	0.00	0.00
3		Баяжуулах үйлдвэрлэлийн эргэлтийн усны эзлэх хэмжээ	---	%	85.00	0.00	0.00
4	Байгаль орчин хамгаалах, нөхөн сэргээлтэд харгалз	Байгаль орчин хамгаалах, нөхөн сэргээлтэд харгалз	-- Сонгох --	м3/жил	0.00	0.00	0.00
5	Усыг шавхан зайлуулах	Усыг шавхан зайлуулах	-- Сонгох --	м3/жил	0.00	0.00	0.00
6	Эрэл хайгуулын өрөмдлөг хийх	Эрэл хайгуулын өрөмдлөг хийх	-- Сонгох --	м3/жил	0.00	0.00	0.00
7	Бусад (Авто зам, Барилга, Хүнд, хөнгөн, хүнсний үйлдвэрлэл, Эрчим хүч, Газар тариалан г.м)	Бусад (Авто зам, Барилга, Хүнд, хөнгөн, хүнсний үйлдвэрлэл, Эрчим хүч, Газар тариалан г.м)	-- Сонгох --	м3/жил	809.00	236.60	0.191
					626,409.07	---	36,294

Төлөвлөгөө гаргасан: Гомбожав
Ерөнхий инженер: Цогзмах

Хүлээн авсан:
Мэргэжилтэн:

230006

Маягт-15

АШИГТ МАЛТМАЛ ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР

Баяжуулалтын технологи: Гравитаци
Төлөвлөгөөний он: 2023

Тухайн онд боловсруулах хүдрийн (элс) хэмжээ: 150.00

Гэрэлтшигчлэл
MV-021324
Алт (Шороон)

Гэрэлтшигчлэл
MV-021324
Алт (Шороон)

Улс, орон нутгийн төсөвт оруулсан орлого

Д/д	Татвар төлбөрүүд	Хэмжих нэгж	Төлөвлөгөөний тоон утга	Тайлбар
1	Нийт улсын төсөвт оруулсан орлого	сая.төг	659.03	
2	Улсын төсөвт оруулсан талсан албан татвар, төлбөр, хураамж, ногдол ашиг	сая.төг	619.51	
2.1	Аж ахуйн нэгж байгууллагын орлогын албан татвар	сая.төг	126.91	
2.2	Галийн албан татвар	сая.төг		
2.3	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар	сая.төг	66.36	
2.4	Хүн амын орлогын албан татвар	сая.төг	199.79	
2.5	Ашигт малтмал ашигласны нөөц ашигласны төлбөр	сая.төг		
2.6	Ашигт малтмал ашигласны нөөц ашигласны нэмэлт төлбөр	сая.төг	0.94	
2.7	Тусгай зөвшөөрлийн төлбөр	сая.төг		
2.8	Улсын тасвийн хөрөнгөөр хайгуул хийсэн ордын нөхөн төлбөр	сая.төг		
2.9	Гадаадын мэргэжилтэн, ажилчны амгийн байрны төлбөр	сая.төг	0.50	
2.10	Агаар бохирдлын төлбөр	сая.төг	86.25	
2.11	Нийгмийн даатгалын шимтгэл (хувь хүн)	сая.төг	108.75	
2.12	Нийгмийн даатгалын шимтгэл (байгууллага)	сая.төг	15.00	
2.13	Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл (хувь хүн)	сая.төг	15.00	
2.14	Эрүүл мэндийн даатгалын шимтгэл (байгууллага)	сая.төг		
2.15	Төрийн захиргааны байгууллагад төлсөн үйлчилгээний хураамж ба бусад төлбөрүүд	сая.төг		
2.16	Төрийн өмчийн ногдол ашиг	сая.төг	39.52	
3	Орон нутгийн төсөвт төлсөн албан татвар, хураамж, ногдол ашиг	сая.төг	1.90	
3.1	Үл хөдлөх хөрөнгийн татвар	сая.төг	0.80	
3.2	авто тээврийн болон өөрөө явсан хэрэгслийн албан татвар	сая.төг	0.53	
3.3	Газрын татвар	сая.төг	36.29	
3.4	Ус ашигласны төлбөр	сая.төг		
3.5	Түгээмэл тархацтай ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөр	сая.төг		
3.6	Орон нутгийн төрийн өмчийн ногдол ашиг	сая.төг		
	Бусад (төрүүл, төлбөр)	сая.төг		

Хүлээн авсан
Мэргэжилтэн:

Үзүүлэлт гаргасан: Гомбожав
Эдийн засагч: Батзориг
Нягтлан бичигч: Ууганццук

230012

Алт ахуйн нэгжийн нэр: Гэрэлшинсүхэл
 Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: МУ-021324
 Алт (Шороон)
 Алт малтмалын төрөл: Гравитаци
 Баяжуулалтын технологи:

АШИГТ МАЛТМАЛ ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР

Төлөөлөгөөний он: 2023
 ТЗЗУ-ээр ашиглах нийт хугацаа: 2
 Ашиглалтын хэд дэх жил: 4

Маягт - 1.1

Бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төлөв

№	Нэвцэйн зэрэг	Бүтээгдэхүүний хэмжээ		Ашигт малтмалын нэр		Агуулга		Металл (эрдэс)-ийн хэмжээ		Төлбөр
		Хэмжих нэгж	Тоон утга	Хэмжих нэгж	Тоон утга	Хэмжих нэгж	Тоон утга	Хэмжих нэгж	Тоон утга	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	ТЗЗУ-ийн дүчин чадвал									
		Боловсруулах хүдэр (элс)-ийн хэмжээ	мян.м3		1					
		Алт (Гулдмай)	мян.м3		1					
2	2024 онд гаргах бүтээгдэхүүний хэмжээ									
		Боловсруулах хүдэр (элс)-ийн хэмжээ	мян.м3	80.48	1	Алт (Au)	гр/м3	0.10	кг	8.18
		Алт (Гулдмай)	мян.м3	1.18	1	Алт (Au)	гр/м3	650.17	кг	7.68
3	2025 онд гаргах бүтээгдэхүүний хэмжээ									
		Боловсруулах хүдэр (элс)-ийн хэмжээ	мян.м3		1					
		Алт (Гулдмай)	мян.м3		1					
4	2026 онд гаргах бүтээгдэхүүний хэмжээ									
		Боловсруулах хүдэр (элс)-ийн хэмжээ	мян.м3		1					
		Алт (Гулдмай)	мян.м3		1					
										2024 онд нөөц дуусна

Төлөөлөгөө гаргасан: Гомбожаа
 Ерөнхий инженер: Цогномох
 Баяжуулагч инженер:

Хүлээн авсан: Х.Лсаймбалсатар
 Маргажилтан:

230001

ААН-ийн нэр: Гэрэлтэвчсэлэл
 Тусгай зөвшөөрлийн дугаар: МУ-021324
 Ашигт малтмалын төрөл: Алт (Шороон)

АШИГТ МАЛТМАЛ ГАЗРЫН ТОСНЫ ГАЗАР

Балжуулалтын технологийг Гравитаци
 Төлөөлгөөний он: 2023
 Тусгай онд боловсруулах хүдрийн (элс) хэмжээ: 150,00

Маягт - 16

Эдийн засгийн үзүүлэлтүүд

Д/д	Татвар төлбөрүүд	Хэмжих нэгж	Төлөөлгөөний тоон утга	Тайлбар
1	Борлуулалтын орлого*	сая.төг	3,995.75	
1	Уурхайн	сая.төг	3,995.75	
2	Бусад*	сая.төг		
2	Нэгж бүтээгдэхүүний үнэ:	төг/тн	227,985.81	
1	Алт (Гүлдмай)	сая.төг	2,726.74	
3	Нийт зардал:	сая.төг		
4	Бусад зардал***	сая.төг	1,269.01	
5	Татвар ногдох орлого	сая.төг	126.90	
6	Аж ахуйн нэгж орлогын албан татвар	сая.төг	1,142.11	
7	Цэвэр ашиг (татварын дараах)	сая.төг		
8	Өмчлөгчид хувиарлах ногдол ашиг	сая.төг	114.21	
9	Ногдол ашгийн татвар	сая.төг	642.61	
10	Үндсэн хөрөнгийн нийт үнэ			
11	Нэгж бүтээгдэхүүний өөрийн өртөг			
1	Хөрс	төг/м3	8,400.00	
2	Олборлолт	төг/м3	17,500.00	
3	Балжуулалт (боловсруулалт)	төг/кг	65,500.00	
4	Алт (Гүлдмай)	төг/кг		

Хүлээн авсан:
 Мэргэжилтэн:

Үзүүлэлт гаргасан: Гомбожав
 Эдийн засагч: Батзориг
 Нийтлэн бодогч: Ууганцэцэг

230013

БҮРЭГХАНГАЙ СУМ

ГЭРЭЛТ ШИНЭЧЛЭЛ ХХК-д

2023 оны 08 сарын 15-нд

№ 08/04

Дархан баг

Санал хүргүүлэх тухай

2023 оны Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний дүйцүүлэн хамгаалах арга хэмжээний хүрээнд Цахт багийн Дөрөлжийн булгийн эхийг хашиж, хамгаалах ажлын санал хүргүүлж байна.

Солбицол:

№	Уртраг			Өргөрөг		
	Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек
1	103	56	11.28	48	26	26.55

БАЙГАЛЬ ОРЧНЫ ХЯНАЛТЫН УЛСЫН
БАЙЦААГЧ Н.ӨСӨХБАЯР

БҮРЭГХАНГАЙ СУМ

БУЛГАН АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛ
ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗАРТ

2023 оны 08 сарын 28-нд

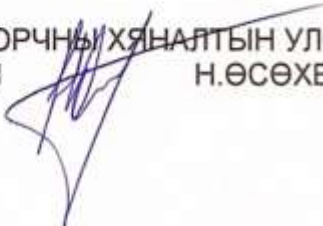
№ 08/05

Дархан баг

Булган аймгийн Бүрэгхангай сумын нутагт үйл ажиллагаа явуулдаг "Гэрэлт шинэчлэл" ХХК нь сумын нийтийн эзэмшлийн талбайд 500 ширхэг чацаргана тарьж хашаажуулахаар тохиролцсон нь үнэн болно.

Солбицол:

№	Уртраг			Өргөрөг		
	Град	Мин	Сек	Град	Мин	Сек
1	103	53	04.41	48	14	55.50

БАЙГАЛЬ ОРЧИН, АЯЛАЛТЫН УЛСЫН
БАЙЦААГЧ Н.ӨСӨХБАЯР

Шилжүүлгийн мэдээлэл/Transaction information
 Журналын /Journal No: 17888516
 Гүйлгээний дугаар /Pod: 0

Системийн огноо/System Date: 2023-08-07

Дт	IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card number 5111018610	Нэр/Name НОЁН ДАМДИНГҮРЭВ ТӨМӨРБАТ	Дун/Amount 4,250,000.00 MNT	Ханш/Rate 1.00
Кт	Бансны дугаар/Branch No MOFUMNUB IBAN/Дансны/Картын дугаар IBAN/Account/Card Number 100900013406	Бансны нэр/Bank Name ТӨРИЙН САН Нэр/Name БО нөхөн сэргээх баталгаа	4,250,000.00 MNT	1.00

Гүйлгээний утга/Transaction description:

ГЭРЭЛТ ШИНЭЧЛЭЛТ ХХК-с БО НӨХӨН СЭРГЭЭХ БАТАЛГАА

Харилцагч танд баярлалаа./Thank you to our customers

Овог, нэр/Fullname: Рэнцэнбат овогтой Мөнхтуяа / Munkhtuya Rentsenbat

Албан тушаал/Position: Гүйцэтгэх захирал / Chief executive officer

Баталгаажуулах код/Verification code:

WWYRRF2SABXWS7Y6

Уг баримт бичиг нь Монгол Улсын "Цахим гарын үсгийн тухай" хуулийн 8.1 дугаар заалтын дагуу тамгыг орлох чадамжтай тоон гарын үсгээр баталгаажсан болно.

This document is verified by a digital signature that can replace an official stamp under the 8.1st clause of Mongolian Law on Digital Signatures.

Ta <https://verify.khanbank.com/> вебсайт руу хандан дээрх 16 орон бүхий кодыг оруулснаар мэдээллийг шалгах боломжтой. Мөн уг холбоосоор дамжин цахим тоон гарын үсгийн тухай дэлгэрэнгүй мэдээллийг авна уу.

You can verify this document by going to <https://verify.khanbank.com/> and entering the 16-digit verification code provided. You can also find more information about digital signature on this page.

Санамж: Бага дүнтэй (Таван сая төгрөг хүртэлх дүнтэй) гүйлгээ тухайн данс руу шууд шилжих бөгөөд таван сая төгрөгөөс дээш дүнтэй үед хүлээн авагчийн нэр, данс зөрвөл таны данс руу буцан орно. Амжилттай гүйлгээний баримт таны бүртгэлтэй и-мэйл хаяг руу илгээгдэнэ. Ажлын өдрийн 16:00 цагаас хойш болон амралтын өдөр таарсан их дүнтэй (таван сая төгрөгөөс дээш дүнтэй) гүйлгээ дараагийн ажлын өдөр хийгдэхийг анхаарна уу